

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI HETILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára, pályaud-
varon és vidéken is, 3 lej
Bukarestben — 3:50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 20 ck
Egy szám — 1:20 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 134. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Ab 20. — 1923. augusztus 2. Csütörtök

Mussolini pályaműve

Mussolini pályadíjat írt ki egy műre, amelynek az lesz a feladata, hogy bizonyítsa az antiszemitizmus koholt vádjainak tarthatatlanságát. Mussolini cselekedeteit a leg-nemesebb emberi tulajdonság: a meggyőződés irányítja. Mussolini meggyőződése kemény, mint a szikla, itélete biztos és elhatározása szilárd. Reálpolitikus, aki összetudja vetni az emberi vágyakat a lehetőségekkel.

Mussolinit a reakció bálványának tekinti minden reakciós tömeg. A fascizmust, amelynek az élén halad, a reakció hadseregének. És most Mussolini hangos kiáltással felel azoknak a tömegeknek, akik félreértették őt bálványozásukban és félreismerték hadseregét, amellyel a maga nemzeti forradalmát megvívta.

Olaszországban nincsen antiszemitizmus, nem volt soha és nem is lesz. Az antiszemitizmus nem talál melegágyra a lobbanékony latin nép lelkében, nem azért, mert a népi-izgalom legnagyobb hevében sem akadt soha senki, aki a demagógia legbrutálisabb jelszavával mert volna operálni. Rómában van a keresztény egyház fejének a székhelye, onnan kisugároz az igazi keresztényi szeretet melege, ami nem tűr gyűlöletet fajok és a vallások között. Tudjuk, hogy Rómának zsidó polgármestere volt és tudjuk, hogy az olasz külügyeket, a birodalom legnagyobb problémáit zsidó elme irányította. Mi szüksége lenne az olasz kormányfőnek ilyen tüntetésre? Meg kell győznie az olasz népet olyan vádak tarthatatlanságáról, amik az olasz nép lelkéhez nem tudtak soha hozzáférközni? Nem! A fascizmus megteremtője, amikor felvetette ezzel a pályamunkával a problémát, ami Olaszországnak sohasem volt problémája, feleletet adott a világ összes antiszemita reakciósainak, akik vezérüknek tekintik őt. A felelet ott van a pályamű tételében, ami világos és félre-érthetetlen, ki kell mutatni az antiszemitizmus vádjainak komolytalanságát.

Mussolini ezzel a gesztusával tehát nem csak a világ haladó népei előtt tisztázta magát, oda kiáltott a sötét antiszemita izgatókhoz: okatlan, jogosulatlan, embertelen az a hajsza, amit egy néptömeg ellen indítanak. Ha nem értenek meg ezt a világos tüntető gesztust, talán meg fogják érteni a törekvést, amely bizonyára a világos elmék egész sokaságát fogja sorompóba állítani, hogy bizonyítsa a mételeyhíntok hazugságait: ha az antiszemita reakció sötét tervelői meg akarják nyitni értelmüket, ha szükségük van érvek bizonyító erejére, a józanság világosságára és a nyugat felől érkező intő szót eljut hozzájuk. Az antiszemitizmus tarthatatlanságát, — ezt jól tudja Mussolini, — csak ott lehet bizonyítani, ahol nincsen antiszemitizmus. Ahol antiszemitizmus van, ott a józanságnak, a becsületes érveknek és az igaz emberi törekvéseknek, sajnos, kevés a dolguk. Az antiszemitizmusnak mint minden gyűlöletnek, az a pszichéje, hogy vak, vakságba akarja sodorni azokat a tömegeket, amelyeket álnok jelszavával felláztat. Nem igaz fegyverekkel küzd, igaza ellen beszél, hogy az erőszakra támaszkodik. Kikerüli a törvényesség útjait, mert az üldözés maga a legbrutálisabb törvénytenség.

Meg fogják írni a pályamunkát. Talán hasznos munkát is végeznek vele, mert sok okos elme fogja, összemarkolni a leggonoszabb hóbort elleni gondolatait. Lesz-e foganatja? Az

igazságok a mi szomorú időkben nagyon halk szavúak, a demagógia vijjogó kiáltása elsöpri a legbőlcsebb elme leggazdagabb aratását. Olaszországban nem kell meggyőzni senkit. Akiket meg kellene győzni, messze élnek Olaszországtól. És meg lehet-e győzni azokat, akiknek nincsen meggyőződésük? Akik csak az ostoba lángokért gyújtják fel a lelkeket, akiket megkísértettek a rombolás szellemei, akik önző céljaik szolgálatába állítják a legbrutálisabb erőszakot?

Hazautaztak a szinajai delegátusok

A Jugoszláviai román kisebbség sorsa. Duca külügyminiszter információs látogatásai. Lengyelország a kisantant megbízottját bizza meg a Népligában való képviselővel

(Bukarest, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szinajai konferencia berekesztése után a delegátusok Bukarestbe utaztak, ahol Duca és Nincsiés miniszterek részletesen megbeszéltek a timokvölgyi és macedóniai román kisebbség problémáját. Duca rámutatott arra, hogy a szerb kormány megsérti az 1923. évi egyezmény rendelkezéseit és számos román iskolát és templomot bezárattatott. Nincsiés biztosította Ducát, hogy haladéktalanul megfogja tenni az intézkedéseket a felhozott sérelmek orvoslására.

Nincsiés a tárgyalás után kormánya nevében megkoszorúzza az ismeretlen katona sírját.

Duca miniszter látogatása Magyarországra és az antant megbízottjainál

Duca külügyminiszter Nincsiéssel való tárgyalása után meglátogatta Zichy Rubido bukaresti magyar követet, akit informált a szinajai konferenciának a magyar kölcsönre vonatkozó határozatairól. Duca a magyar követtel közölte a kisantant által megállapított ellenőrzési feltételeket és ismertette a kisantantnak a jóvátételi bizottsághoz intézendő jegyzékét is.

A tegnapi nap folyamán Duca külügyminiszter Franciaország, Anglia és Olaszország bukaresti követeit is fogadta, akiket a szinajai konferencia eredményeiről informált. Együttal bejelentette, hogy a kisantantnak Magyarországra vonatkozó jegyzékét közvetlenül küldik meg a szövetséges kormányoknak.

Az angol választól függ a Baldwin-kormány helyzete

Ha enged Franciaországnak, megbukik. Az üzleti érdekeltségek a francia jegyzék elutasítását követelik. A minisztertanács ma dönt Németországban sztrájkhaláltak a nyomdászok

(London, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt minisztertanács volt, amelyen Franciaország és Belgium választát újból áttanulmányozták. A kormány előreláthatólag holnap dönt véglegesen Anglia magatartásáról a francia állásponttal szemben. Ugyanakkor Baldwin és Curzon nyilatkozik az általános helyzetről.

A válasszal kapcsolatban a kormány tagjai között a kiszivárgott hírek szerint éles küzdelem folyik.

Néhány miniszter Franciaország barátságát mindenél többre becsüli és helyteleníti Anglia külön politikáját. A francia-barátok vezetője, Mac Neil államtitkár, de ebben a csoportban csak kisebbsúlyú miniszterek küzdenek. A tekintélyesebbek, élükön Baldwin miniszterelnökkel és Curzon külügyminiszterrel, a külön politikáért kardoskodnak.

Baldwinra erős nyomást gyakoroltak az üzleti érdekeltségek.

Mussolini tüntet, tüntetésnek szánta ezt a pályázatot. Talán titokban még valaminek szánta. Talán ezt izeni vele azoknak a kormányfőknek, akiknek földjén, országuk határa között az antiszemitizmus gyűlöltése felburjánzott: ime így is lehet, közöny helyett józan elszánt-sággal, okossággal és felvilágosító munkával kell küzdeni a romboló antiszemitizmus ellen. Mussolininek ezt az üzenetét talán meg is értik azok, akikhez adressálta.

A bukaresti sajtó képviselői tegnap beszélgetést folytattak Pilz lengyel megbízottal, akit utjának céljáról kérdeztek meg. — Szinajába — mondotta a lengyel megbízott, speciális megbízatással jöttem. Utazásomnak célja a lengyel-román katonai, gazdasági és politikai konvenció egyes pontjainak megvitatása. Varsóban nem tárgyalhattam Románia megbízottjaival, mert idejüket jórészt az uralkodópár tiszteletére rendezett ünnepek foglalták le. Ezért jöttem Szinajában, de utazásom nincs összeköttetésben a kisantant konferenciájával.

— 'Külpolitikai kérdésekben — folytatta. Lengyelország mindig a legteljesebb összhangban dolgozott a kisantanttal és ezzel az együttműködéssel csodálatos eredményeket is értek el. Ami a közelgő Népligába küldendő delegátusválasztást illeti

Lengyelország a kisantant megbízottjára fog szavazni.

Ezután a lengyel megbízott köszönetét fejezte ki Bratianu és Duca minisztereknek, akik kedvező talajt teremtettek a Lengyelország és Csehszlovákia közti tárgyalásokra.

Pilz lengyel delegátus tegnap a királynál is audiencián jelent meg, aki ebédre látta a lengyel megbízottat, ami újabb megpecsételése a lengyel-román barátságának. Pilz délután még tárgyalást folytatott Bratianu és Duca miniszterekkel.

Este az összes delegátusok elhagyták Bukarestet.

amelyek a Franciaországtól való szeparációt követelik. Véleményünk szerint a brit-francia álláspont összeegyeztetése ugyanis reménytelen és az erre való iparkodás csak idővesztéséget jelent. Amíg a meg-egyeztést létre lehetne hozni, Németország lezüllik. Az üzletemberek nem politikusok és józanul tudják megbírálni a helyzetet.

Az a nézetünk, hogy a Baldwin-kormány sorsa attól függ mekkora bátorságot tud mutatni a francia követelődésekkel szemben. Ha erélyes lesz, ezáltal olyan népszerűsége tehet szert, aminőben angol kormánynak még nem volt része.

Ha azonban gyöngének mutatkozik, megbukik.

Az olasz kormány válasza már megérkezett az angol jegyzékre. A válasz helyesli az angol kezdeményezést és azt az álláspontot, hogy a jóvátételi kérdést a szövetségesek egymásközti adósságainak ügyével együttesen kell elintézni.

Németországban, berlini hírek szerint, a helyzet tovább rosszabbodik. A nyomdászok bérdifferentenciák miatt tegnap

sztrájkbaléptek.

Cuno kancellár ma hosszasan tanácskozott a mező-

gazdák küldöttségével, amely beszámolt az ezévi gabonatermésről. Eszerint a gabona- és a burgonyatermés jónak ígérkezik, ami a válságot lényegesen enyhíteni fogja.

A birodalmi gyűlést augusztus nyolcadikára összehívták.

A XIII. cionista világkongresszus napirendje

Milyen legyen az új Jewish Agency

(Kolozsvár, aug. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Augusztus hó 6-án nyílik meg Karlsbadban a XIII. cionista kongresszus, melynek határoznia kell abban a kérdésben, hogy a san-remói mandátum alapján megteremtett Jewish Agency szerepét a jövőben is a cionista executive töltsse be, vagy pedig foglaljanak benne helyet a hivatalos cionista politikától eddig magukat távol tartó zsidó alakulatok is. E kérdés eldöntése új irányt szabna a cionista politikának is, mert ezzel a Palesztina-munka valóban az egyetemes zsidóság közös felelősséggel vállalt feladata lenne. De új tevékenységi kört kapnának azok a nagy zsidó szervezetek is, melyek eddig a politikai cionizmustól távol a Palesztinaproblémát csupán karitatív alapon fogták fel és igyekeztek megoldani. Ép ezért az idei cionista világkongresszus programja a zsidóság minden körében általános érdeklődésre tarthat számot.

A kongresszus program szerint augusztus hó 6-án este nyolc órakor nyílik meg a szokásos megnyitó és üdvözlő beszédekkel, Max Nordau feletti emlékbeszéddel és a kongresszusi tisztikar megválasztásával.

A tulajdonképeni érdemi tárgyalások augusztus 7-én kezdődnek. Előbb az igazoló bizottság tesz jelentést a választásokról, majd megkezdik az általános vitaelőadásokat. A Palesztina-munkáról Ussischkin, a cionista mozgalomról és szervezetről R. Lichtheim, a gazdasági intézményekről Halpern, a Keren Hajeszódrról dr. Freuvel tartanak referátumot, mely után nyomban vita következik. A vitát a délutáni ülésen is folytatják és megválasztják a rezolúciókat szövegező bizottságot.

A kongresszus harmadik napjának délelőttjét ugyancsak az általános vita foglalja le, délután pedig a szakbizottságokat választják meg. Augusztus 9-én délelőtt még általános vita lesz, délután már a szakbizottságok kezdik meg üléseiket. Augusztus 10-ike a kongresszus egyik legjelentősebb napja. Soloweitschik dr. a világkongresszus és a Jewish Agency

kérdéséről referál. Délután megint a szakbizottságok üléseznek.

A kongresszus hetedik napján Rubaschov a palesztinai pionirmunkáról és szakkiképzésről referál. A következő napokon és pedig hétfőn és kedden a bizottságok számolnak be tanácskozáisukról és határoznak az előterjesztések felett. Szerdán a Jewish Agency kérdésben tesz előterjesztést a kiküldött bizottság, ezt vita követi, melyre a délutáni ülést is fentartották. A délutáni ülésen határoznak az előterjesztések felett.

Az esti ülésen választják meg a Cionista Világszövetség új vezetőségét és a szokásos záró beszédek után bezárják a kongresszust.

A londoni cionista körökben egy tervezetről beszélnek, melyet egy executive, mint az amerikai cionisták támogatnak. A tervezet szerint a Jewish Agency két tagozatából állana és pedig egy tanácsból (council) és az executiveből.

A councilnak ötven tagja lenne, melyből huszonötöt a cionista világkongresszus választ és pedig egyik kongresszusról a másikig terjedő megbizatással. A másik huszonötöt egy olyan konferencia választaná meg, melyen az egyes országok delegáltjai ülnek össze. Ezt a konferenciát a cionista executive hívna össze és a részvétel egyedüli feltételül a Palesztinamandátum elfogadását tűzné ki.

Az executive tiz tagból állana, melyből ötöt a cionista világkongresszus, ötöt pedig az országok konferenciája választana.

Görögország népszavazás alá bocsátja a lausannei béke ratifikálását

Athén, augusztus 1. A kormány elhatározta, hogy népszavazás útján fogja a lausannei békeszerződést ratifikálni. A népszavazást augusztus 20-án tartják meg.

Harding állapota súlyosbodott

Newyork, augusztus 1. (Rador.) Harding elnök állapota súlyosbodott. Az orvosok a beteg szívgyöngesége miatt komplikációktól tartanak.

Akik két ország között hontalanokká lettek

(Kolozsvár, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A békeszerződés szerint július 26-ika volt az a kritikus dátum, amelyen belül a repatriálásnak le kellett bonyolódni. Jugoszláviában szigorú rendelkezéssel a belügyminisztérium úgy határozott, hogy mindazok a volt jugoszláviai állampolgárok, akik magyar állampolgárságra optáltak és repatriálási szándékukat bejelentették, július hó végéig az országot elhagyni tartoznak. Ezt a rendelkezést utólag visszavonták, de félős volt, hogy Románia hasonló rendelkezéseket érvényesít az itt maradt repatriálni akarók ellen. Egyes vidéki repatriáló hivatalok részéről el is hangzottak ilyen nyilatkozatok s így szükségesnek láttuk a központi repatriáló hivatal főnökéhez Patieiu Traján prefektushoz fordulni, aki a következőket mondotta munkatársunknak:

Igen sokan élnek Erdély területén olyanok, akik repatriálásra jelentkeztek és ennek következtében lemondottak román állampolgárságukról. A magyar kormány, illetve a Mene-kültügyi hivatal nem adta meg mindegyik repatriálni akarónak a beköltözési engedélyt s ezek most itt rekedtek, Románia területén anélkül, hogy román állampolgárok lennének. A repatriálási határidő július hó 28-án járt le, azonban a belügyminisztérium a terminus lejártá előtt egy rendeletet adott ki, amely szerint a repatriálásokat tovább is engedélyezi, illetve a már eddig repatriálásra jelentkezettek az előirt kedvezmények mellett költözhetnek ki Romániából.

A rendelet azokra vonatkozólag, akik lemondottak román állampolgárságukról, azonban továbbra is romániai lakosok maradtak, csak annyiban intézkedik, hogy ezeket „idegeneknek” tekinti, tehát ugyanolyan rendelkezések alá tartoznak, mint a más állampolgárságu, Románia területén élő idegen állampolgárok. Ezek ellenőrzéséről stb. semmiféle további intézkedés nem történt.

A központi repatriáló hivatal tovább is működésben marad és azon repatriálók kivándorlását bonyolítja le, akik a magyar Menekültügyi hivatal megfelelő engedélyét mutatják fel. Akik azonban itt akarnak maradni Romániában, ennek semmiféle törvényes akadálya nincsen, természetesen azonban, hogy mint idegen állampolgárok szerepelhetnek csupán és így polgári jogokat nem gyakorolhatnak.

Isten lábánál...

— A történelem regénye —

Irta: Sas László

13. Kard és fáklya

Elöl ment az aggastyán, mellette a fia. A hatalmas Eleázor, akinek nehéz és kemény csontjai voltak, fáradtan ügetett a nőtényszámár mellett. Minduntalan vizet szírt a börtömlőből, hogy megöntözze felforrjt testét. Perzselő tüzet gyújtott rájuk a nap. A föld is égette mezitelen talpukat. Harmadnapja vándoroltak a pusztában. Szasztrának egyszer se nyílt meg az ajka. Nem beszélt Ávrám, szívós hallgatással, szóltanul haladt Izsák. Tünődéseit nem nyitotta ki, hallgatott róluk.

Ávrám felemelte a szemét, addig csak a földet szántotta vele, keserű elszánásának barázdáját vonta rajta. Magas barna hegy lábához érkeztek. Csönd székelt felette, mögötte a nap készült messze utjára. Madarak nem daloltak ábrándozón, mélan a csalitok rejtett fészkeiben. A fák lombjai nem szisszentek alkonyati álom előtt. A kövek, amikből megrakodott a hegy, némák voltak, hátuk mohájában a lesbenálló férgék nem mozdultak.

A nap letért a hegy mögé, boldog emlékét hagyta az otromba föld sivatagján, a kalászkok magjának isteni orcáján, a habzó vizek hullámlásán és az ember nyítt életén. Láthatatlanul komor sötétség gyülekezett valahol az ismeretlen távolban. Titkok hordták össze, hogy betemessék vele a földet.

Ávrám megállott a hegy előtt, kiejtette tenyeréből Izsák vékonycsontu kezét.

— Megálljatok!

Amikor hátrabeszélt, nem nézett oda a két emberre, se az állatra, mely értelmetlenül járta velük az éjjelt és a nappalt.

— Oldjátok le a fát a számár hátáról és keressetek árnyéket fölétek éjjeli pihenőre! Maradjatok veszteg és várjatok türelemmel, míg visszatérek.

A nehézsontu Eleázor leemelte a hasított fát a számár hátáról, leoldotta a tömlőt és a börtarsolyt, amelyben a sovány ételmaradékot tartogatta. Lerakta Ávrám lába elé. Ávrám felemelte a faköteget, a többihez nem nyúlt.

— Ha éhesek vagytok, egyetek, ha szomjasok vagytok, igyatok!

— Három napja nem ettél uram, nem ittál, nem pihentél, — dünnyögte Eleázor. Másik szolgádnak se adtál, fiad se kínáltad.

Szasztra a földre görbedt, beletelepedett összehuzott lábának fonatába. Szeme üres volt, arca békés.

— Egyedül ettem, egyedül ittam, egyedül kurjogattam, ha nagyon tele voltam a csenddel, — zsörtölődött Eleázor. Ti hárman megnehezdetek a magatok bajlódásától. Velem ki törődött? Ávrám most nézett rá először:

— Ha panaszkod van, ne hallgasd el!

— Nem panaszkodom! Három napja meggyünk megállás nélkül, mintha mögöttünk hargagosaink járnának. Az állatot én itatom, a csönddel én pörölök. Ki mondta meg, hová meggyünk?

— Kérdeztem-e tőled, ha a tömlő után nyultál, mire való, hogy a vizet nyeled? Kér-

deztem-e, ha a kenyérből letörtél, miért morzsolod a fogad között? Te mégis megkérdezted mostan én tőlen, miért indultam messzi utra? Ha szomjad volt, eloltottad. Tartozom-e felelőssel néked?

Eleázor megszegyenülten hajtotta le fejét, nem kérdezett többé. Ávrám Izsák keze után nyúlt, megfogta szorosán.

— Várjatok rám, míg visszatérek. Ne közelitse meg egyiktek sem irtódom helyét, ahol az Itélkező színe elé lépek. Várjatok rám türelemmel!

Már elindult, amikor álmos lengéssel hozzáérkezett Szasztra hangja.

— Menj a hegyre, Ávrám és tégy szived kívánsága szerint! De engem azután bocsás el, mert rám nem lesz többé szükséged! Amit rámbiztál egyszer, elvégzed most magad.

Megrázkodott a hatalmas ember.

— Hallassz ott is, ahol nem beszél a száj, el-látsz oda, ahol el van zárva minden! Pedig ember vagy. Ha te látod aszándékokat, mennyivel inkább látja Ő, aki nem ember.

Es elindult lassan a hegy keskeny csapásán. Egyik kezében a faköteget, a másikban fiának vékony kézcsonjtja. Járatlan volt az ösvény, komor az ég és nagyon beszédtelen a csönd. Kömedrek tátongtak ott és szakadékok, mélyek és beláthatatlanok. A sziklák rőtbaránára égtek, soványak voltak a füvek, tengődő nyítt levelük hervadásban haldoklott. Mintha nagy temetkezésre készült volna a hegy, méla boruba öltözött és láthatatlanul gyászt zokogott. Még mindig nem beszélt az apa a fiához.

A sötét ösvényen, amelyen felfelé törtettek hirtelen eléjük kerekedett egy idegen ember,

A ga

Szocialista kérdésben a lengyel demokráta k... niában történt e... alkotmány legu...

Több néme... hogy a breslaui... tanszék... tudomány... minisztere a köve... rium mindig ké... töltésére vonatko... ságoknak elegend... fontosnak tartja, egyetemi tanács... mindig betartan... sohas volt szándé... pártfogása.

Mussolini... vájon az esetle... lyaditát tűzött... lyek leleplezik... Az olaszországi... ban kijelentették... mitizmus ellen... natositására, me... szemitizmus.

A moszkva... sottsága azzal a... jet elbékéhez, K... gógákat konfiská... tette, a szovjet... rendeletet és az... kat esetleg vissza...

Junius köz... soknak, hogy az... és így sokan, 'ab... városba, nem tér... nős szigorúsággá... zsidókat. Súlyos... dőknek hogy az... álló kivételes tör... amely a moháme... A jelenlegi parla... sem választottak... chachambasit Na... előbbi parlament...

Tagbaszakadt, n... takarták. Torz... szemét alig mut... és aroának szín... onnan.

— Ki vag... kívánczol?

— Fenség... — Meddő...

— Te tud... — Azt is...

serényen a hegy... — Bölcs v...

vel te is a tiéd... — Döre...

— Cseleke... — Esztele...

véled, a legmag... sából új élet sz... akarsz most ter...

— Nekem... Ő akarja!

— Ki aka... — Ő aka...

— Ajánde... Ritka ajándék...

— Kaptak... — Az ite...

mutatni, azt fo... aki megölte a...

— Itélkez... — Egyko...

tózni fognak tó... a testvérgyilkos...

Rendületl...

1. Az Uj Kelet tudószerint július 26-ika amelyen belül a honylódnok. Jugoszlávia a belügyminiszter mindazok a volt akik magyar állampatriálási szándékukat még az országot elrendelkezést utólag lt, hogy Románia érvényesít az itt ellen. Egyes vidéki ről el is hangzottak szükségesnek láttuk a főnökhöz Paticionni, aki a következőknak:

hely területén olyanentkeztek és ennek román állampolgárny, illetve a Menemeg mindegyik rejtőzési engedélyt s Románia területén polgárok lennének, us hó 28-án járt le, imm a terminus leddott ki, amely szebb is engedélyezi, aláírásra jelentkeztek mellett költözhetnek

matkozólak, akik legrárságukról, azonban ok maradtak, csak ezeket „idegenek”-lyan rendelkezések és állampolgárságn, igen állampolgárok, nmiféle további in-

ló hivatal tovább on repatriálók ki- akik a magyar Me- b engedélyt mu- t akarnak maradni éle törvényes aka- azonban, hogy mint pelhetnek csupán és yakorolhatnak.

letörtél, miért mor- mégis megkérdedez dultam messi utra? d. Tartozom-e fele- ten hajtotta le fejét, am Izsák keze után

g visszatérek. Ne kö- rtódom helyét, ahol . Várjatok rám tü- mos lengéssel hozzá-

vrám és tégy szived em azután bocsás el, zükség! Amit rám- ost magad.

mas ember. nem beszél a száj, el rva minden! Pedig ndékokat, mennyivel mber.

hegy keskeny csa- aköteg, a másikban ratlan volt az ösvény, eszedtelen a csönd, szakadékok, mélyek ak rőtbaránára égtek, ngódó nyütt levelük lintha nagy temet- gy, méla boruba öl- ást zokogott. Még a fiához.

yen felfelé törtettek egy idegen ember,

A galut krónikája

Szocialista interpelláció hangzott el a zsidó kérdésben a lengyel sejm ülésén. Znkawsky szocialdemokrata képviselő a zsidó nyelvnek Wolhíniában történt eltűnéséről beszélt és ezt a lengyel alkotmány legsúlyosabb sérelmének jelentette ki.

Több német nemzeti képviselő panaszt emelt, hogy a breslaui egyetem a szemészeti és nőgyógyászati tanszéket zsidó tudósokkal töltötték be. Emlé a tudományok, művészet és népoktatásügyek minisztere a következő választ adta: A minisztérium mindig készen mutatkozott a tanszék beöltésére vonatkozó javaslat és méltányolható kívánásoknak eleget tenni. Bár a minisztérium igen fontosnak tartja, hogy a tanszék beöltésénél az egyetemi tanácsokkal egyetértésben járjon el, ezt mindig betartani nem lehet, viszont eltéréseknél soha sem szándékosság zsidó tudósok egyoldalú pártfogása.

Massolini olasz miniszterelnök, hogy elébe vágjon az esetleges antiszemita mozgalomnak, pályadíjat tűzött ki olyan legjobb munkákra, amelyek leleplezik az antiszemitizmus hazugságait. Az olaszországi zsidó hitközségek ezzel kapcsolatban kijelentették, hogy nincs szükség az antiszemitizmus ellen alkalmazandó rendszabályok fogadtatására, mert Olaszországban — nincs antiszemitizmus.

A moszkvai zsidó hitközségek végrehajtóbizottsága azzal a kéréssel fordult a moszkvai szovjet elnökhöz, Kamenevhez, függessze fel a zsinagógákat konfiskáló rendeletet. Kamenev kijelentette, a szovjet már kiadott ilyen értelemben egy rendeletet és azt is megígérte, hogy a zsinagógákat esetleg vissza is adják a hitközségeknek.

Junius közepe óta megtiltották a zsidó lakosoknak, hogy az országban szabadon utazhassanak és így sokan, akik orvosi kezelésre jöttek a fővárosba, nem térhetnek vissza otthonukba. Különös szigorúsággal kezelik az Ukrajnából menekült zsidókat. Súlyos sérelme továbbá a zsidó kereskedőknek hogy üzleteiket, az évszázadok óta fennálló kivételes törvény ellenére, a pénteki napokon, amely a mohamedánok ünnepe, be kell zárniuk. A jelenlegi parlamentbe egyetlen zsidó képviselőt sem választottak meg, még a konstantinápolyi északambasit Nahum Mendit sem, aki pedig az alsóbbi parlamentnek tagja volt.

Tagbaszakadt, marcona alakját elnyűtt rongyok takarták. Torz szakálször lepte be egészen arcát, szemét alig mutatta, orrcimpájának puha husát és arcának színét. Eléjük állt és nem mozdult onnan.

— Ki vagy, te ember, hogy e kietlen helyre kívánczol?

— Fenséges e hely, mert Ő alkotta.
— Meddő, mint az asszony, aki e magot késő vénységére vetette.

— Te tudod ki vagyok!
— Azt is tudom, miért készülödsz olyan serényen a hegy legmagasabb ormára.
— Bölcs vagy! Engedj utamra, járd békével te is a tiédet.

— Döre agg, gonoszat cselekszel!
— Cselekedetemmel Véle van számadásom!
— Esztelen! Térj vissza! Csuda történt véled, a legmagasabb kegy életed utolsó lobbanásából új élet szikráját gyújtotta meg neked! Mit akarsz most tenni?

— Nekem nincsen akaratom. Ami teszek, Ő akarja!

— Ki akarja, hogy legyilkold a fiad?
— Ő akarja!

— Ajándékba kaptad késő vénségedre! Ritka ajándék ez!

— Kaptam azért, hogy visszaadjam.
— Az itéletől nem félsz? Rád fognak mutatni, azt fogják mondani: ez itt az ember, aki megölte a fiát!

— Itélkezzék fölöttem az Itélkező!
— Egykor, ha rádemeleznék majdán, irónni fognak téled. Azt fogják mondani, Káin a testvérgyilkos, Avram a gyermekgyilkos!

Rendületlenül mondotta Avram.

Törökországban, az angorai kormány sovinizmusa erős antiszemita hangulatot robbantott ki az egész országban. A zsidókat több helyen akadályozzák foglalkozásukban. A tráciai Alliance Israélie-i iskolákat bezárták.

Maxim Gorkij „Az orosz-zsidók élete” címen filmdarabot fejezett be, amelynek tárgya az oroszországi zsidók évtizedes szenvedése. Ez az eset, hogy Gorkij zsidó témához nyúl.

Egy másik zsidó filmdarabot, amelynek „Kaddis” a címe, E. A. Licho, az ismert filmszínész és rendező fejezett be a napokban. A darab egyik része egy modern nagyvárosban, a másik része gettóban játszódik le a lengyel-zsidó pogromok idején. A főszerepet maga Licho fogja játszani. A felvételést már megkezdték.

Varsóban a „Glos Naroda” című lap erősen támadja a kormányt kisebbségi politikája miatt. Különösen azt helyteleníti, hogy bevezette a numerus klauzuzst. A lap azt írja, hogy egy ilyen középkori intézkedés meghonosítása rendkívül rossz világításba helyezi Lengyelországot a külföld előtt. A cikkirő követeli, vonják vissza ezt a rendeletet, mert nem méltó Lengyelország multjához.

A varsói lengyel egyetemen nemrég robbanás történt, amely megölte Orzenskij professzort. A hatóság megállapította, hogy a bombát a lengyel ascista szervezet helyezte el az egyetem épületében.

Érdekes incidens adódott elő a lengyelországi antiszemita Rozvoj-csoport gyűlésén. Az egyik szónok éppen a zsidók ellen uszította a hallgatóságot, amikor hirtelen egy fiatal katolikus pap lépett elő és szembeszállt a szónok vádjával. A fiatal pap felhívta a közönséget, ne higgyen a szónok szavainak, mert a zsidók okosak, ügyesek és vállalkozó szelleműek és Lengyelország a zsidóknak köszönheti fellendülését. — Az állam a zsidó kereskedőtől és iparosoktól húzza a legtöbb hasznot! — mondotta a katolikus pap. Az antiszemita erre nekiesetek, ütlegeltek és kizsákmányolták a teremből.

Henry Ford a hírhedt amerikai antiszemita-vezér új rágalommal lépett fel a zsidók ellen. Ez-uttal azzal vádolja őket, hogy „elnyelték Mexikó petróleumforrásait és egész gazdaságát”. Ezért azt ajánlja az Egyesült-Államoknak, annektálja sürgősen Mexikót, hogy ezáltal megmentsék ezt az országot az angol-zsidó kizsákmányolók karmai közül.

— Én készen vagyok rája!
Az idegen kajánul elfordult tőle. Hizelgő szóval beszélt a fiához.

— Boldogtalan gyermek, kiáltozz hango- san, hogy hangod jayveszékélese eljusson Óhozza!
— Nincsen panaszom, miért panaszokodjam!
— Többé nem látod soha az anyád!

Meg fogsz halni fiu!
— Azért születtem.
— Azért, hogy atyád öröksége a fattyura maradjon?

— Ő majd hasznát látja.
— Azért, hogy anyád utánad sikoltson és nehéz elmúlásig szenvedjen éretted?
Még hőkent a fiu, a szó szivensebezte.
— Atyám, — zokogta ekkor, — hol van áldozatod ajándéka?

Avram keményen összevonta homlokának redőit.

— Isten választja meg áldozatom ajándékát!
Az idegen félreállott utjukból, még meg se indultak, már eltűnt a szemük elől. Ők pedig hallgatva mentek följebb a hegyen. A sötétség belepte a sziklát, előttük terpeszkedett, mint a fal. A sötétségből hirtelen ismét idegen ember bukkant eléjük. Szörtelen volt az arca, a szeme világos. Szelid szomorúság csengett a szavában.

— Avram, Avram, tudod-e mit cselekszel?
— Néven szólítottál, ismerem hát engem.
Ha tudod, kivagyok, tudod, mit akarok.

— Áldozni mégy a Félelmetesnek.
— Áldozásul néki a fiamat adom, akiben tovább élhetnék a messi időkben.

— Szörnyű, amit te teszel!

— Boldogságot könyörgtem, Ő a szenvedést ígérte. Feláldozom neki népem szenvedé-

Elkészült az új magyar büntető novellatervezet

(Budapest, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagy Emil igazságügyminiszter már több ízben kijelentette, hogy a magyar büntető-jog átalakítására vonatkozólag a „változott viszonyokhoz” megfelelően novellatervezetet készít és azt a parlament elé fogja terjeszteni. A büntető novellatervezet most elkészült és azt tegnap hozták nyilvánosságra. A tervezet főbb rendelkezései a következők:

A politikai jogok felfüggesztésére ítél politikai pártban nem működhet, szerkesztő, kiadó nem lehet, cikket nem írhat.

A foglalkozása vagy hivatása körében elkövetett büntett miatt elítélt, foglalkozásától öt évig eltávolítható.

Lázadás az a cselekmény is, amely csoportosulás nélkül arra irányul, hogy a nemzetgyűlést vagy a kormányt erőszakkal vagy fenyegetéssel eltávolítsa vagy munkájában akadályozza.

Vétséget követ el, aki erőszakot használ vagy fenyeget a munka folytatásának akadályozása végett.

A személyes szabadság megsértésének vétségét követi el a jogtalan igazoltató

és három évig terjedhető fogházzal büntethető.

Rágalmazás vétségét követte el az, aki valakiről olyan tényt állít vagy híresztel, amely valóság esetében az illetőnek erkölcsi, társadalmi vagy közéleti megbecsülését esőkenténé. Ha a sértés erkölcsi vagy anyagi tönkretételre irányul, vagy alkalmas arra, hogy nagy anyagi kárt okozzon, a rágalmazás büntetett és öt évig terjedhető börtönnel büntethető. Ha sajtó útján követte el, öt évig terjedhető fegyház. Rágalmazásért büntethető az a képviselő is, aki nyílt ülésen durva becsületsértést követ el, ha a törvényhozó testület az ügyet a mentelmi bizottság elé utasítja és ennek jelentése után kimondja, hogy a cselekmény nem esik a mentelmi jog védelme alá. Ilyen ügyben a bűnvádi eljárás a Kúriánál alakított külön bíróság hatáskörébe tartozik. Titkos szervezet alakítása, vezetése, abban tiszt-ség vállalása

büntett és három évibörtönnel büntetendő.

Aki kétszer volt már büntett miatt büntetve, azt a dologházba utalja a bíróság.

sét, hogy ne maradjon meg belőlünk semmi!

Az idegen szomoruan állott előttük, azután szótlanul kitért az utjukból. Ők pedig mélyebbre mentek a sötétség mélyében. Felérkeztek a hegy ormára, amely fölött már csak az ég volt magasan.

— Gyűjtsünk köveket, fiam, hogy megépítsük belőle az Ur oltárát. Legyen magas az oltár, mint amilyen nagy az én elszánásom. Legyen hatalmas az oltár, mint amilyen kiengesztelhetetlen az én fájdalom. Legyen fenséges az oltár, mint amilyen végtelen az én áldozatom.

Követ gyűjtöttek. A gyengécsontú fiu, akinek lelkét lassan belepte a fenséges elszánt-ság magasztossága, aki ráeszmélt feláldoztatásának misztériumára, könnyen emelte az otromba köveket és serényen építette belőlük a jövőendő temetőjét. Amikor a kövek megsokasodtak és az ég felé magasodtak, lehunyta a szemét a fiu Izsák és csendesen szölongatta atyját.

— Atyám, atyám! Miért nem mondtad meg nekem, hogy engesztelődésül kívánod halálom, hogy elmulásom által megvond népek millióm panaszát, akik így megszületni nem tudnak, zokogni se fognak. Miért nem mondtad meg atyám, hogy a jövődöt láttad és benne kesergő, vándor, üzött népet láttál, akinek sebzett a szája és vérző a teste és kínzó halál az ő halála. Miért nem mondtad? Ha tudtam volna, dalomat hintem szerteszét az uton, mely elvezet halálom helyéig! Mert lehet-e szebb az egy halálnál, mely megváltja a halálok sokadalmát? Siess atyám, áldozz fel néki engesztelődésül azokért, akik már nem fognak többé megszületni. Könny csordult ki Avram szeméből és

PALESZTINA-MUNKA

Binjamina-Samarja gyöngye

(Haifa, július 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Ludd-Haifa-i vasútvonal mentén fekszik az ICA-alapította új kolónia, amely egy földje minősége, mint kedvező földrajzi fekvése és kiváló emberanyaga miatt a legjobb reményekre jogosít. A kolónia az ICA dalsamariai földjei közepén, a Karmel nyugati nyulványai és tengerközti síkságon fekszik. A vidék vízben gazdag és már a kolónia építésekor vízvezető csatornákat ástak a földek mentén az öntözés megkönnyítésére. Minden udvarba csövek vezetnek a vizet, amelyből a házi szükségleteken kívül a veteményeskertek öntözésére is jut. Minden gazda kapott a ház mellett négy dunam földet, hatvan dunam szántó- és takarmányföldet, tizenhat dunam konyhakertészetre és husz dunam ültetvényekre alkalmas földet. A talaj a mezőgazdaság minden ágára alkalmas. A kolonisták, akik a hosszú éveken át nagy gyakorlatra tettek szert a mezőgazdaságban, többnyire kolonisták fiai, akik a mezzei munkában nőttek fel, kaliforniai farmokban gyakorolt ifjak és több külföldi mezőgazdasági főiskola abszolvensei, akik magas elméleti tudásukat gyakorlati ismeretekkel gyarapították.

A fűtőanyag megtakarítása céljából berendeztek egy közös konyhát, sütődevel a község szövetkezeti tejjgazdasága mellett. Minden gazdának van két tehene és egy öszvere. A kolónia állatállománya általában gazdagnak mondható. Nemelyik gazdának száznál több szárnyasa van. Az idén bevetettek összesen 775 dunam takarmányt, 655 dunam árpát, 415 dunam búzát és mintegy 250 dunam egyéb téli és nyári növényt. A kolónia csak az idén kezdte működését, így nem volt módjukban a kolonistáknak minden lehetőséget kiaknázni. A kaliforniai csoport eddig is vagy 200 gyümölcsfát ültetett, köztük szilvafát, amerikai diófát, szentjánoskenyérfa, eukaliptuszt. A hollandi csoport előkészít a jövő évre egy nagy fajszőlő-ültetvényt. A földosztási munkálatok még folyamatban vannak, mihelyt befejeződnek, hozzátognak egy közös eukaliptus-erdő ültetéséhez, melyben minden egyes gazda öt dunam területet fog befásítani.

Különös dísz a kolóniának a nagy virágmező, melyen chalucok természetik a tubarózsát, jázmin, rózsát és japán-liliomot. Rothschild báró a kolóniában egy kis gyárat létesített, ahol a termelt virágokból kivonatokat és illatos virágolajokat fognak készíteni. Legközelebb iskola nyílik a kolóniában.

belepte az arcát. Nem tudott semmit mondani, mert a halál közelségében rémület viaskodott véle. Izsák beszélt hozzá:

— Siess atyám! Emésszenek meg gyorsan a lángok, égjen a bűn, amelyet elkövettek volna, égjen a kín, amelyet megszenvedtek volna. És ha a tűz felette életemet, gyűjtsd össze a megmaradt hamut, ami én voltam, a felgyújtott nép hamuját, aki lettem volna és vidd magaddal és add oda anyámnak, hogy mondhassa majdan maroknyi hamum láttára: ime ez az én fiam, akit az atyja feláldozott az Istennek, hogy nemzedékét megvédelje a szenvedéstől!

Ávrám száján kitört a zokogás. Száztíz éves volt, még sohasem sirt. Magasra emelte a fiú Izsákot, megegyezően erősen a kebléhez ölelte testének sarját és rátette az oltárra és egyik kezében a pengét tartotta és a másikban az égő fáklyát. Szemét a fiú szemébe merítette, a fiú szemével az égbe kapaszkodott. A könnyek szabadatlanul omlottak Ávrám arcára, csorogtak mint az eső. Izsák szeme szikkadt volt, kiapadt és erősen fogzokodott véle a magas égbe.

— Merítsd belém a késedet atyám, küldd rám a lángokat!

— Ó, mily békével áldozol te magaddal és mily békétlenül küzdöttem én érte! Milyen erős vagy te és milyen gyöngye vagyok én! Ó, bár jelet küldene nekünk a fölöttünk álló Isten, hogy elfordítja népemről ítéletének átkát és megvigasztalja engem véled késő napomra.

Felemelte két kezét, az egyikben a penge, a másikban a fáklya magasán emelkedett feje fölött és szava vigasztalanul pörösködött véle, aki fölöttük állott.

— Isten, sujts le rám kardoddal, küld le

Az ICA kísérleti állomáson most próbálkoznak a nyári szárazságban is megélő „szudáni-fű” meghonosításával. Ha a kísérlet sikerül, akkor ezzel lényegesen könnyebb lesz a tehének tartása, ami az ország klimatikus viszonyai miatt eddig igen sok nehézségbe ütközött.

Stinnes a Palesztina-mandátum ellen. Stinnes lapja, a „Deutsche Allgemeine Zeitung” cikket közöl az arab ellenállásról, melyben kifejti, hogy az angolszász politikának legnagyobb hazugsága a cionista program, a palesztinai zsidó nemzeti otthon megteremtése. Az angol érdekek azt diktálják, hogy a Suez csatornát megvédje. Még a gondolat is abszurd, hogy Palesztina zsidó igazgatás alá kerüljön. A zsidóknak nincs joguk Palesztinára, mert helyüket az arabok foglalták el. Palesztina különben sem oldaná meg a zsidó proletariátus kérdését. Stinnes cikkírója azaz végzi fejtegetését, hogy Palesztina meg kell őrizze arab karakterét.

Fascizmus Palesztinában. Jeruzsálemi jelentés szerint az olasz konzul a palesztinai olasz lakosság között fascista szervezettel létesített. Ezzel kapcsolatosan a Pester Lloyd Londonból keltetve a következőket írja: Az angol kormány az olasz kormányhoz egy jegyzéket nyújtott át, melyben a palesztinai fascizmussal foglalkozik. Palesztinában ugyanis fascista organizációk keletkeztek, amelyek politikai tervei az angol kormányhoz egyáltalán nem kedveznek. Ezek ugyanis már eddig konfliktusokat és nyugtalanságot idéztek elő a jeruzsálemi lakosság körében. Az angol kormány legerélyesebb formában kijelenti, hogy a fascista központot fel fogja oszlatni. A Pester Lloyd híre mindenesetre erősen túlzott, mert csak az előbbi hír felel meg a valóságnak.

Zsidó kolonisták szövetsége. Petach Tikvából jelentik: A zsidó kolonisták képviselői gyűlést tartottak, amelyen egy kolonista szövetség megalakulását tárgyalták meg. Ez a szövetség teljesen függetleníteni akarja magát a Diaszpórában élő zsidóság és a cionista organizációk támogatásától.

Öngyilkos lett a kínai köztársaság elnöke

Londonból jelenti a Havas-ügynökség: A kínai köztársaság elnöke öngyilkosságot követett el. A revolverrel, amellyel tettét elkövette súlyosan megsebesítette magát. Állapota életveszélyes.

Oroszország

Áttér az aranyvalutára

Moszkva, augusztus, 1. A közgazdasági tanács utasította az állami iparvállalatokat, hogy legújabb költségvetésüket „cserovec” nevű új orosz pénzben készítsék el. Ez nem jelent egyebet, minthogy Oroszország áttér az aranyvalutára.

rám gyújtó tüzedet, ha elfogadod tőlem fiamat, akit legjobban szerettem.

Nem felelt neki senki.

— Isten hallgatsz! Nem könyörölsz értem!

Felemelt karja a magasban meglóduzott. A kés, a fáklya alá ereszkedett, a kés, hogy elontsa a vért, a fáklya, hogy felgyujtsa a tüzet. De egyszerre összefolyt a sötétség fönt és lent és a sötétségben láthatatlan két kar ragadta meg az övét. Szél futott el sebeseen mellettük és a szélben szavak suhantak tova.

— Egy ő egymagában, aki egyetlenét feláldozza! Ki van még, aki ezt megtenné? Ki lesz még ha nem marad belőle senki?

Ávrám nem hallotta a szellő kiáltását. Kezének nehéz volt a penge és a fáklya, lehullottak belőle, az egyik csörrent, a másik sisetgett. A sötétség megdermedt felettük, mint a kö és nehéz volt, mint a teher. Menydörgő lárma töltötte meg az ég és a föld között a teret. A dörgés félelmetesen beszélt.

— Kiütöttem kezéből a pengét és a fáklyát. Mert viaskodtál velem, ígéretet teszek újjonnan. Neked adom a földet! Ha elveszti ivadékod, visszaszerzi egykor. Ha elveszti sokára, ha idegen tájakra lesz a bolyongója, idegen házaknak lakója, idegen népek üzöttje, visszaszerzi mégis magának átkos évek után boldog pihenőt.

Elhallgatott a dörgés és a nagy csöndben Izsák szava beszélt:

— Nézd atyám, kos törtet ide a szövevényen!

A szövevényből üzött kos törtetett oda és botlott lábba leomlott Ávrám pengéje elé.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Csütörtök aug. 2.,
péntek 3.,
szombat 4.,
vasárnap 5.

Szenzációt keltő
premier

Egy szegény ifju története

Feuille Oktáv
közismert műve nyomán
7 felvonásban

A film főszereplői
P. Menichelli
a legszebb olasz művésznő és
Luigi Szerventi

Előadások kezdete:
hétköznapokon 5, 7 és 9 órakor,
vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor

A pénztár nyitva
délelőtt 10 órától

Egy küzdelem gazdag költő sága meghatározó a gettó éneke. Külit örök meg Mórítz Rosenfeld tudja: talán a tézete is, az öltő alatt a szexikus virággá álmélkodására utat tett meg sejtteni tudjuk ezzel a páratlan mely szinte pizásokkal töltött néhány pillan semmiségbe, alig volt jidienek szabad van év múlva zsidók emlékére egy Fragot, P termelt ki magdiadalmasan tőnak és a Perez a héber költők fog csak vissza egy hidra, me mulás halálos lenbe, mint egéleterő termel mennél hamar

Ismerni jidis irodalom megérthessük a szépirodalom írott vagy nyol napvilágot, hol velje, akkor a tekintélyes mű a XV. századi közepe táján nyelven írt ájtó Különösen a z rüek ezek az hivatalos irodai zsidó nők keve nyelvben és ez könyvek kiad még távol álló úgy mint abc is egészen kezd a zsidó népiélet alig volt más idioma itt-ott Az akkori héber amellyel annyit szokták: a jara keveréknyelv, zsidóság közna végzet csakhan nyelv kifejlőd borzalmi, aut városok véres gazdasági elny kor nevének fel a kulture nyomta a vána nak. Megkezdő gatról keletre, ország felé. Ez egészen a XV zsidó tömegek hozták a rég csakhogy most tüzdelték tele, lengyel, orosz tották. Ebből lomeratumból, jidis nyelv. M népdal volt az nyire Oroszorsz népdalok, mely olyan sokára t a világirodalom nak. De a zsidó még mindig a

Moris Rosenfeld

A lugosi emléktünnepre írta:
Gyszkalai János

Egy küzdelmekben és nyomorúságokban gazdag költő sors befejeztett és a világ zsidósága meghatva áll a deszkakoporsó előtt, mely a gettó énekesét, a nagy megnyugvás nélkül örök megnyugvásra fogadja szomorú élébe. Moritz Rosenfeld a gettó postája meghalt. Ki tudja: talán vele együtt halt meg a gettó költészet is, az a költészet, mely rövid két-emberöltő alatt a semmiből fejlődött csudálatos, exotikus virággá és termette ki magából emberek álmétkodására váratlan szépségeket. Bámulatos utat tett meg a jidis költészet és ma még csak sejteni tudjuk, hogy mit akartja történelem ezzel a páratlanul álló irodalmi tiszavirággal, mely szinte pillanatok alatt jött, szerelmes rajzokkal töltötte meg a világot csak azért, hogy néhány pillanat múlva magtalanul majlen a semmisségbe. Ötven-hatvan évvel ezelőtt még alig volt jidis költészet, vagy olyasmi, amit ennek szabad nevezni és lehet, hogy ötven-hatvan év múlva már csak a könyvtárak és öreg zsidók emlékében fog élni az az irodalom, mely egy Frugot, Perezet és egy Morris Rosenfeldet termelt ki magából. A zsidó nemzeti újjáéledés diadalmasan tör utat a zsidóság hebraizálódásának és a Perezek és Morris Rosenfeldék utódai a héber költők és írók erős generációja úgy fog csak visszatekinteni a jidis költészetre, mint egy hidra, mely átvezetett a nyomtalanul elmulás halálos szakadéka felett az öntudatos jelenbe, mint egy fejlődési fokra, melyet a zsidó léletere termelt ki magából csak azért, hogy mennél hamarabb túlhaladjon.

Ismerni kell, ha csak vázlatában is a jidis irodalom fejlődését, hogy kellőképpen megérthessük Morris Rosenfeld jelentőségét. Ha szépirodalom név alá foglalunk mindent, ami írott vagy nyomtatott betű a céllal látott napvilágot, hogy olvasóit szórakoztassa és nevelje, akkor a jidis irodalom bizonyára már tekintélyes multra tekinthet. Kezdetei egészen a XV. századig nyulnak vissza. A XV. század közepe táján már szép számmal voltak jidis nyelven írt ájtatossági és naiv novellás könyvek. Különösen a zsidó nők körében voltak népszerűek ezek az irodalmi termékek. A zsidóság hivatalos irodalmi nyelve a héber volt. De a zsidó nők kevésbé voltak járatosak a héber nyelvben és ez tette szükségessé a jidis nyelvű könyvek kiadását. A zsidó nyelv az a jidis nyelv még távol állott a mai irodalmi jidistól, csak úgy mint ahogy azok az irodalmi termékek is egészen kezdetleges megnyilatkozásai voltak a zsidó népleleknek. A jidis nyelv akkor még alig volt más, mint a rajnamelléki német idioma itt-ott egy-egy héber szóval tarkítva. Az akkori héber nyelvre még rá illett az a név, amellyel annyira joggalánul még ma is illetni szokták: a jargon név. Valóban, valami furcsa keveréknyelv, zagyalék német volt akkor a zsidóság köznapi nyelve. De a kérielhetetlen végzet csakhamar biztos utat szabott a jidis nyelv kifejlődésének. A kereszties hadjáratok borzalmi, autódafék, zsidó tömegek, falvak és városok véres kiirtása, a rettenes erkőcsi és gazdasági elnyomatás és mind az, ami a középkor nevének hallatára véres árnyakban kísért fel a kultúremler lelkében, mindez kezébe nyomta a vándorbotot a németországi zsidóság-nak. Megkezdődött a nagy zsidó vándorlás nyugatról keletre, Lengyelország, Litvánia és Oroszország felé. Ez az állandó kelet felé eltoldódás egészen a XVIII. század végéig eltartott. A zsidó tömegek új otthonukba is magukkal hozták a régi rajnamelléki német nyelvet, csak hogy most már nemcsak héber szavakkal tűzdelték tele, hanem a szláv környezetben lengyel, orosz és litván kifejezésekkel is tarkították. Ebből a német-héber-szláv nyelv konglomeratumból, ebből a jargonból fejlődött ki a jidis nyelv. Mint minden élő nyelvnél, itt is a népdal volt az első költői megnyilvánulás. Többnyire Oroszországban teremték azok a csudálatos népdalok, melyeknek összegyűjtésére sajnos, csak olyan sokára tudunk gondolni és amelyek mind a világirodalom legszebb gyöngyei közé tartoznak. De a zsidó irodalmi élet hivatalos nyelve még mindig a héber volt. Csak akkor, amikor

már nem csak a nők, hanem a férfiak nagy tömegében is mind inkább elhallgalt az élő héber szó és amikor egy tragikus megrázkodtatás szükségessé tette a zsidó tömegekhez való szólást, akkor vette kezdetét a jidis szépirodalom is. A század nyolcvanas éveiben történt ez. Addig a zsidók a szláv államokban nagy gazdasági és erkölcsi nyomorban bár, de életük biztonságban éltek. 1881-ben tört ki az első véres program Oroszországban és azóta az oroszországi zsidóság élte az újra és újra gyilkoló programok véres láncolata volt. A zsidó nép hivatott jobbjai: írókat, költőket és politikusokat, azokat is akik már félig elszakadtak néptinktől, ezek a rettenetes véres szekercesapások újra közelebb hozták népiükhez. Érezték, hogy mindenek felett ők vannak hivatva arra, hogy a megremült és véreben fetengő zsidóságba új erőt öntsönnek, hogy vigasztalják a kétségbeesetteket és felemeljék az elesetteket. De amikor a vigasztalás és szebb jövővel biztatás szent munkájához akartak látni, megdöbbenve vették észre, hogy nem tudják megértetni magukat a saját népiükkel. Hiányzott a magukat megértetés legelemibb eszköze, a nyelv.

A zsidó nép magasabb szellemi rétegei írók, költők, és tudósok a héber nyelvben gyökerestek, héberül írtak és csak héber nyelven tudták kifejezni gondolataikat. Mások, nagy nevű zsidó költők, orosz nyelven írták műveiket. De a nagy zsidó tömegek héberül már nem beszéltek és oroszul még nem értettek. A lenézett zagyalék nyelv, a jargon volt a zsidó tömegek egyetlen érintkezési nyelve. És ekkor a zsidó nép jobbjai, írók, költők és gondolkodók, megtagadták egész multjukat és addigi működésüket. A maguk magoslatáról leszállottak a nép alacsony rétegeibe és egy Frug, aki akkor már nagynevű orosz költő volt, azontul jidis nyelven írta költeményeit. Ő volt az, aki a kellemetlen hangzású kulturálatlan zsidó jargonból a maga költői genialitásával megalkotta a mai zenés hangzású, gazdag kulturájú jidis nyelvet. Hogy mivé fejlődött néhány emberöltő alatt a jidis nyelv, azt csak egy szemléltető példa tudná legelénkebben megmutatni. Rá kellene gondolnunk egy pillanatra a zsidó lósiszárók és paraszti emberek esetlen jargonjára és aztán szemünket lehunyni és végig hallgatni Frug méltó utódának a nyelv művészetben, a legnépszerűbb jidis költőnek, Morris Rosenfeldnek egy versét az eredeti jiddis nyelven.

Morris Rosenfeld költészetét két örök forrásból táplálkozik: a proletáryomorból és a zsidónyomorból. Mind a kettő szívós és lerázhatatlan kísérője volt az élet utján, de csudálatos, hogy még se tudta meglátni, átérezni ennek a kettős nyomorságnak egyetlen fajtogató terhét. Nem tudta ezt a kettős-egy nyomort egységes világszemléletté süríteni magában. Költeményeiből vagy kizáróan a proletárkeserűség, vagy kizáróan a zsidó-fájdalmak jaidulnak a világ fülébe. Az átfogó költői intúció hiányosságát bizonyítja ez, még akkor is, ha tagadhatatlan, hogy külön-külön mind a két érzésnek megrendítő hangokat tudott adni. Csak végig kell olvasni a Mühely című versét: a szavak lüktető ritmusa szinte az ember fülébe mardossa a varrógépek lelketlő zakatolását és író és olvasó ebben a zakatolásban megfélekedzik mindenről, életről, szenvedésekről, zsidó nyomorúságról és csak a gépet, a süketítő, végeszakadatlanság perregő gépet látja és hallja és lelketlen gépnek érzi saját magát is.

Amilyen kizáróan proletár tud lenni a munkás-verseiben, épen olyan kizáróan zsidó azokban a költeményeiben, amelyekben a zsidó szenvedéseket és reményeket szólaltatja meg. De ezekben a zsidó-versekben még is megállapítható, valami lélektani fokozatos fejlődés. A nemzeti ideálnak fokozatos és ragyogó kibontakozása ez Morris Rosenfeld költészetében. A „Sturm“ című vaderejű költeményében még a zsidó kétségbeesés, a sötét reménytelenség hangja terpszekedik el. „Amerika treibt uns nach Russland zurück.“ — hörgi a tenger viharában, a kétségbeesett zsidó és elfáult, tehetetlen lélekkel várja a végsőösszeomlást, a rettenetes véget. Nincsen egyetlen egy vigasztaló reménység se, mely keresztül csillogna ezen a sötét kétségbeesésben. Az élet a remény, a zsidó jövő

földadásának megrázó szimfóniája ez a hatalmas költemény.

De a „Jüdische Mai“-ban már fölösillanak egy vágyott szebb jövő reményei. Még csak halkan, inkább csak panaszkodva, inkább csak elmerengő vigasztalásképen, sem mint büszke hittel: azonban a Sturm kétségbeeséséhez hasonlítva már olyan ez a költemény, mint amikor az utja és reménye vesztett vándor szemei előtt valahol messze, kékes távolban napsugaras virágos tájak körvonalai bontakoznak ki. És ha jelen vigasztalanságában nem is tud szebb jövő reményeivel biztatni, legalább a történelmi mult boldogságát ragyogtatja meg a fáradt zsidó szemek előtt. Muzsikás szavaiból sugaras pompával bontakoznak ki az ősi Cion várának drága körvonalai és valami halkan fájo sejtés borzong végig a költeményen, hogy ami volt, az még mind újra lehet.

Es a távolban intő reményt már csak egy lépés választja el a büszke, a nagyszerűen gögös önbizalomtól. Morris Rosenfeld zsidó költészeté bátor inakkal tette meg ezt a lépését is és ezzel fölért a nemzeti költészet osucspontjára. A „Viharban“ még nyomorúságosan vonagló, kétségbeesetten elfáult féreg a zsidó lélek. A „Zsidó május“ már megcsillogtatja a káprázó szem előtt a mult szépségeit és a jövőndó halk reménységeivel önt erőt a fáradt zsidó lélekbe. A „Jüda“ című versében már ugy áll előttünk a zsidó, mint egy megiffjodott gladiátor, aki izmos göggel vágja a világ szemébe:

„Koldulni? Nem! E zordon idegenben.
Gyáván kegyelmet kérni nem fogok!“

Abban az időben, amikor az oroszországi véres pogromok kirobbantak Morris Rosenfeld már felnőtt ifju volt, sőt a gettó fogalmait szerint meglelt férfi. 1862-ben született az Orosz-Lengyelországi Boksa nevű kis városkában. Apja, nagyapja és egész családjá, ameddig csak emberemlékezet vissza ér, mind halászbemberek voltak, tehát a tanulatlan paraszti zsidó réteghez tartoztak. De abban az időben egészen más fogalom volt tanulatlan zsidónak lenni, mint manapság. A zsidóság paraszti rétege is iskolát végzett emberek voltak és Morris Rosenfeld, az egyszerű halászyerek szintén végigjárta a rendes zsidó iskolákat. Még gyerekkorában történt, hogy szülei a nyomasztó gazdasági viszonyok elől, kénytelenek voltak Varsóba költözni. Itt járta végig a zsidó iskolákat, chedret, később már talmudot is tanult egészen 18 éves koráig. A gettó szép erkőlsei szerint 18 éves korában megházasodott. Abban a véres időben történt ez, amikor az első pogromok kitörték Oroszországban. 1881-ben, a fiatal házaspárnak nem volt maradása többé. A menekülő zsidók áradata Morris Rosenfeldet is magával sodorta. A következő évben már Hollandiában van, ahol hat hónapig tanulja a gyémántosizolás mesterségét. A zsidó sors azonban onnan is tovább hajszoja. Hollandiából Angolországba megy, ahol három évig dolgozik a londoni szabó műhelyekben, nyomorogva és rettenetes éhberért. Három évnél ott se bírja tovább. Amerikába vitorlázik újabb szerencsét porbálni, de a nagy olvaszókemenésben ugyanaz a sors várja, mint Angliában. Éveken keresztül nyomorog a szabó műhelyekben, amíg végre az idegölő munka és a nyomor teljesen aláasta egészségét és kénytelen a varrógépek örökre bucsut mondani. Új pályát választ magának. Újságírásra adja magát. Amerikában akkor már nagy jidis lapok jelentek meg és Morris Rosenfeld még mint szabómunkás kezdte meg az írással való próbálkozást. Nappal a varrógépen dolgozta, éjjel verseket írtam, mondja rövid önéletrajzában. Itt, new-yorki óriásüzemekben tanult meg dalolni a nyomorról és szenvedésről. De jidis újságírásból az akkori időben még nem lehetett megélni. A nagy jidis-lapok többnyire ingyen erőkkal dolgoztak és Morris Rosenfeldnek se fizették meg munkásságát. Rövid ideig városról városra járt és a zsidó kávéházakban, mint vándor poeta mutatta be magát, verseket rögtönzött, szavalt a publikum előtt és tányérozott. Irtózatossá megpróbáltatás ez, egy olyan törekeny és lehetetlen finom léleknek, mint amilyen Morris Rosenfeld. Sorsa csak akkor kezdett valamennyire jobbra fordulni, amikor gyűjteményes verses kötete a „Gettó-dafai“ megjelent. És is

YAR
HÁZ

aug. 2.,
3.,
4.,
5.

st keltő
ier

y
y ifju
nete

Oktáv
ve nyomán
ásban

szereplői
ichelli
művésznő és
erventi

kezdeté:
7 és 9 óraker,
7 és 9 óraker

nyitva
órától

egészen a vak véletlenül mulott. Leo Winer, a cambridgei egyetem philológiai tanára, aki a jidis nyelvvel és irodalommal egyébként is foglalkozott, véletlenül figyelmessé lett a jidis lapokban elsősorban megjelenő Rosenfeld versekre, éles szeme felfedezte bennük az örök költői értéket és 1898-ban ő adta ki Rosenfeld első gyűjteményes kötetét latin betűkkel írt jidis nyelven és rimteleen angol fordításban.

A gettó dalai nagy irodalmi szenzációképpen hatott. 1899-ben már a második kiadás jelent meg belőle. Híre Amerikából és Angliából az európai kontinensre is átcsapott és alig néhány esztendő alatt Európa majdnem minden kultúrnyelvére lefordították. Azóta Morris Rosenfeldet, mint a jidis költészet egyik legkiválóbb reprezentánsát ismeri a hivatalos irodalmi kritika. Vajjon megérdemeltem-e, ezt világot meg néhány magyarzó szavunk.

Tagadhatatlan, hogy Moris Rosenfeld manapság a legnépszerűbb jidis költő. Legnépszerűbb, de nem ő a legnagyobb. Nagy népszerűségét éppen költői gyengeségének, a szintetikus erő, az egységbe átfogó költői intuíció hiányának köszönheti. Annak, hogy amikor munkás, akkor csak munkás és amikor zsidó, akkor kizáróan zsidó tudott csak lenni. A nagy tömegek felfogó és megértő képességének azonban éppen ez felel meg és nem a magasságok. Ehhez aztán még hozzájárul az, hogy a jidis nyelvnek és rimnek páratlanul nagy mestere volt és amit meglátásokban talán nem tudott adni, azt feledtetni tudta írásainak lágy ringató muzsikájával. Elődje Frug bizonyára nagyobb költői egyéniség volt, mint ő, de mégis néki adatott meg a sorstól, hogy a zsidó fájalmakat és reményeket ellenállhatatlan erővel vigye és terjessze az olvasó emberi társadalom elé. Ezzel se olyan szolgálót tett népének, hogy mostan méltán állhatunk mellette a megrendülésében deszkakoporsója előtt és méltán áldozhatunk emlékezetének a föld minden táján, ahol még vannak a zsidóság jobb jövőjében bízó lelkek. Mert Morris Rosenfeld a zsidó nemzet nagy énekese volt, amíg élt és elmúlásában a zsidó nemzet nagy halottja lett.

* Egészségét biztosítja, ha Brázay sóborszeszt használ. Kapható mindenütt.

MŰTÁRGYAK
ÉKSZEREK
RÉGISÉGEK

Sternberg Oradea-Mare

LAKBERENDEZÉSEK
ZONGORÁK
SZÖNYEGEK

Jellinek kirabolta a szamosujvári „Mercur”-bankot

Az ország egész rendőrsége hajszolja a vakmerő betörőt

(Kolozsvár, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap hírt adtunk arról, hogy Jellinek Ferenc a sziguranca fogházából Nagyváradra szökött, ahol sorozatos betörést követett el. A vakmerő betörő, akinek már legendássá vált az alakja, hol itt-hol ott bukkan fel és ma ismét hallat magáról.

A szamosujvári rendőrség ma táviratilag értesítette a kolozsvári rendőrséget, hogy tegnap éjjel ismeretlen tettesek

kirabolták a „Mercur”-bankot.

A tettesek letépték a pénztárszoba lakatját és behatoltak a pénztárszobába. A bank hivatalnokai ma reggel megdöbbenve látták, hogy az éjszaka folyamán betörés történt. Rémülten léptek be a szobába, ahol

a páncélszekrény teljesen sértetlenül találták.

A hivatalnokok öröme azonban nem sokáig tartott, mert délelőtt tíz órakor a bankba érkezett Semlyén igazgató, akinél a páncélszekrény kulcsai voltak. Semlyén igazgató kinyitotta a páncélszekrényt, akkor derült ki, hogy az éjszakai látogató

a sértetlen páncélszekrény teljes tartalmát kirabolta.

Háromszáznegyvenezer lej készpénzt és száznál-

A bukaresti sajtó papírkrízise

Száz vagon papír vámmentes behozatalára kaptak engedélyt a bukaresti lapkiadók

(Bukarest, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rövid távirati jelentés alapján már beszámoltunk arról, hogy a bukaresti papírelosztó hivatal az elmúlt héten arra kérte az iparügyi minisztert, hogy engedélyezze a papíráruk felemelését. [Tekintettel arra, hogy az iparügyi miniszter nem teljesítette a papírelosztó hivatal kérését, a központ beszüntette a leteai és busteni papírgyárak üzemét azzal, hogy az újságok szerezenek papírt ahonnan tudnak.

A papírközpont intézkedése óriási megdöbbenést és méltatlankodást keltett a fővárosi lapkiadók és újságírók körében. A papírközpont intézkedése miatt a bukaresti lapok ma már korlátozott terjedelemben jelentek meg, a lapok árát pedig holnapról kezdve, tekintettel arra, hogy a lapkiadók külföldi papírt rendeltek, két lejre emelték fel.

A fővárosi lapok a kormány félhivatalo organumát a „Viitorul”-t kivéve, igen hevesen támadják a papírelosztó hivatalt. A „Dimineata” megállapítja, hogy a papírelosztó hivatal mögött a kormány keze működik, amely így akarja elbentani a demokratikus sajtót.

A lapok kiadói tegnap délelőtt tizenegy órakor az „Universul” kiadóhivatalában gyűlésre ültek össze, amelyen igen hevesen tiltakoztak a papírgyárak eljárása ellen és elhatározták, hogy küldöttségileg keresik fel az iparügyi minisztert, akitől kérik az újságpapíráruk maximálását és ha a papírgyárak továbbra is intrazigensek maradnak, úgy követelik a papírbehozatalra megállapított illetékek megszüntetését.

A lapkiadók küldöttsége tegnap délután megjelent az iparügyi minisztériumban, ahol sikerült a papírhiány égetően sürgős problémáját orvosolni. A tárgyalásokat Cesar Popescu iparügyi államtitkár vezette. Megállapodtak abban, hogy a minisztérium engedélyt ad a lapkiadóknak 100 vagon újságpapír vámmentes behozatalára. A gyárak kötelezték magukat, hogy fokozzák a termelést és megfelelő tartalékokat fognak szintén külföldről beszerezni.

* Utazásra el ne feledjünk Diana sóborszeszt magunkkal vinni. Általa egyszerű szolgálatos folytán megmenekszünk a gyakori rosszullettől.

vanezer lej értékű értékpapírt vitt magával.

A bravúrral végrehajtott betörés rögtön világossá tette a szamosujvári rendőrség előtt, hogy a betörést csak Jellinek követhette el. A rendőrség gyanúját megerősítette egy szamosujvári ember, aki a rendőrségen előadta, hogy éjjel tájban egy feltűnően elegáns fiatalembert látott a bank épülete előtt cigarettásmáni. Tekintettel arra, hogy Szamosujvár igen kicsiny városka, ahol mindenkit ismer, feltűnt neki az idegen fiatalember, akit sohasem látott a városban. Szembenézett az idegennel, mire az elfordította az arcát.

A tanu megadta az ismeretlen fiatalember személyleírását is, amely

teljesen ráillik Jellinekre.

Ezekután köztudott, hogy a szamosujvári bankrablást Jellinek követte el. A szamosujvári rendőrség a nyomozás adataiból megállapította, hogy Jellinek kolozsvárra szökött. Ezt a gyanúját közölte a kolozsvári rendőrséggel, amely a mai nap folyamán az összes zughelyekre széleskörű razziát rendelt el, de

Jellinekét nem sikerült kézrekeríteni.

A kolozsvári rendőrség most táviratilag közölte Jellinek személyleírását az ország összes hatóságával.

A zsidó cserkészlyányok kétezeregyszáz leje

Csak aki közelről nézi és maga résztvevője az eseményeknek, csak az tudja igazán megérteni, azt az elkéseredett felháborodást, mely a Tarbut-iskolák nyilvánossági jogának megvonását követte. A mitológiai Sziszifusz munkája lehetett ilyen kétségbejítő: az inaknak szakadásig való megfeszítésével hatalmas sziklát görgetni a hegy tetejére csak azért, hogy amikor elérte a csúcspontot, az ember-telen végzet újra visszataszítson embert és sziklát a mélységbe. A zsidóság emberfeletti erőfeszítéseket tesz, hogy iskoláit megalapozza. Ez ellenségeinknek is meg kellett állapítani, hogy az erdélyi zsidó középiskolák három esztendei működésük alatt olyan eredményeket értek el, mely az ország legregőbb tradíciójú iskolái mellé emelte őket. És egy miniszteri rendelet egyetlen tollvonással akarta keresztülhuzni, megsemmisíteni a zsidó iskolákat. Csak aki közelről nézi és maga is résztvevője, az eseményeket csak az tudja megérteni, azt a följajdulást, mely az iskolafosztó rendeletet követte. Mert a Tarbut iskolái nem közönséges tanintézetek. Egész ifju generációink lelki nevelését bíztuk rá — és a zsidó iskola három rövid év alatt valóságos csodákat művelt. Egy ilyen kicsinynek látszó és mégis meghatóan nagyszerű csoda megnyilvánulásáról kaptunk hírt. A kolozsvári Tarbutgimnázium iskolaépületének felépítési akciója most van folyamatban. Kolozsvár zsidó lakosságának kell összeadni azt a hatalmas összeget, melybe egy modern tanintézet fölépítése kerül. De a Tarbut növendékei is ki akarták venni részüket az áldozatokból — és ezt megható módon tették. A Tarbut somracsapatái (a zsidó cserkészlyányok) összebeszéltek és a tél folyamán három hónapig nem mentek színházba és semmiféle mulatságra. Ellenben azt a pénzt, amit így megtakarítottak, összegyűjtötték — és most adták át az iskola-építő bizottságnak. Kétezeregyszáz lejl Bizony neveltségese csekély összeg amellet a másfélmillió mellett, amire gyors szükség van. De három hónapig lemondani mindenről, ami öröm és fiatalság — egy szent cél érdekében. Milyen nagy és milyen megható áldozat azokhoz a tízezer lejekhez mérten, amiket egyik vagy másik zsidó pénzarisztokratánk ad ugyanerre a célra. És milyen szent nevelőmunkát végzett a mi iskolánk, hogy ilyené tudta nevelni a mi fiatalságunkat — és milyen szent nevelőmunkát fog még végezni a mi iskolánk! Ezért nem engedjük mi soha-soha a mi iskolánkat.

Róma, augusztus 1. (Popolo) A „Popolo” hoz, melyben a hit és minden feltűnő való szoros csatlakgal szemben két kérdés és az adós morális befolyását amugy is franciael Franciaország már kérdés, hogy holn biztosan bekövetke lációnak.

Ha ma kitér Anglia között, akkor ország konfliktus hihető, hogy a kis sanak Franciaország Nem hiába ben a loszerelés k a Ruhrvidéken es gazdasági és pén

(Berlin, augusztus 1.) Tegnap gyorsvonat Kre összejött egy harminc halotta huztak ki a rom leges számát mé folyamatban van nek az állapota

Berlin, augusztus 1. (Hamburgi állomá fűtött egy ott v közés olyan nag futó vonatnak

Három éve Erdélyben a Tarbut egy kulmináló p áll, mint valami sul, hogy öt szer előtt vagy nem rugdosták. Három a Tarbut diák, h más fajta politizá magabeszédje és alakulásban levő

A Tarbut munkás hangya. héz viszonyok kö meretekkel, amel hogy lehetséges alatt olyan mul nemcsak mi neve gyon sok zsidó v tisztelettel ejti k

Igy érthető ben négy helyen ezidén a Tarbut hunyad igen vall nösen. Nem hitte kerülhetünk a z zans megjelenés Sajtis asszonyok zsidó bácsik áll diákjaink bevony volt olyan sürgős szemlélese. En te vallásos bácsik karni, mert neki lajtani. A bigott Megnyiltak

bankot

vitt magával.
betörés rögtön vi-
rendőrség előtt, hogy a
ette el. A rendőrség
szamosújvári ember,
gy éjjel tájban egy
látott a bank épü-
zettel arra, hogy Sza-
ska, ahol mindenkit
fiatalember, akit
Szembenezett az ide,
az arcát.
szarotlan fiatalember

jellemekre.

hogy a szamosújvári
el. A szamosújvári
taiból megállapította,
zókott. Ezt a gyanúját
ggel, amely a mai nap
ku széleskörű razzist

kézrekeríteni.

st tévriatilag kösölt
ország összes hat-

észiányok
száz leje

zi és maga részt-
sak az tudja igazán
redett felháborodást,
vilvánossági jogának
mithológiai Sziszifusz
ségbejejtő: az inak-
szítésével hatalmas
tetejére csak azért,
spontot, az ember-
taszítson embert és
zsidóság emberfeletti
iskolát megalapozza,
g kellett állapítani,
középiszkolák három
olyan eredményeket
legrégibb tradíciója
És egy miniszteri
onással akarta ke-
eni a zsidó iskolákat.
maga is résztvevője,
ndja megérteni, azt a
kolafosztó rendeletet
kolái nem közönséges
enerációnk lelki neve-
zsidó iskola három
osodákat művelt. Egy
és mégis meghatóan
lvánulásáról kaptunk
gimnázium iskolaépü-
most van folyamatban.
gának kell összeadni
melybe egy modern
De a Tarbut növén-
i részüket az áldoza-
ó módon tették. A
zsidó cserkészlyányok)
yamán három hónapig
semmiféle mulatságra.
t így megtakarítottak,
st adták át az iskola-
Kétezeregyszáz lej!
kely összeg amellett a
te gyors szükség van.
ndani mindenről, ami
szent cél érdekében.
megható áldozat azok-
nértén, amiket egyik-
sztokratánk ad ugyan-
szent nevelőmunkát
hogy ilyen né tudta
kat — és milyen szent
égezni a mi iskolánk!
mi soha-soha a mi

AKBERENDEZÉSEK
ZONGORÁK
SZÖNYEGEK

A francia-angol szakítás veszedelmei

A szakadás a két nagyhatalom között európai konfliktussá szőlesedhet

Róma, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától. A „Popolo“ ma feltűnést keltő vezércikket hoz, melyben a hivatalos lapnál is elszántabban és minden feltűnés nélkül tanácsolja az Angliához való szoros csatlakozást. Angliának Franciaországgal szemben két konkrét fegyvere van, a Tanagergal és az adósságok kérdése, eltekintve óriási morális befolyásától, melyet az egész világ már amúgy is franciaellenes közvéleményre kifejthet. Franciaország már ma is teljesen izolált és nagy kérdés, hogy holnap ellen fog tudni állni majd a biztosan bekövetkező politikai és gazdasági izolációnak.

Ha ma kitör a konfliktus Franciaország és Anglia között, akkor holnap bekövetkezik Franciaország konfliktusa egész Európával is és alig kéihető, hogy a kisanant és Lengyelország kitarisanak Franciaország mellett.

Nem hiába tárgyalnak a londoni parlamentben a loszerelés kérdééről. A franciák makaossága a Ruhrvidéken összefüggésben van Franciaország gazdasági és pénzügyi ellenálló erejével, mely

napról-napra csökken. Így Franciaországnak legközelebb már dacolnia kell annak a gazdasági nyomásnak a vehemens erejével, amelyet Anglia kifejthet és ki fog fejteni. Azonban Amerika is hitelezője. Igaz, hogy Franciaország képes egy zárt gazdasági területből megélni, de milyen kilátások mellett? Olaszország jól tenné, ha nem várna arra, míg Anglia végrehajja ellenrendszabályait Franciaországgal szemben. Olaszország már rendkívül meglakolt azért, hogy beleegyezett a Ruhrvidék megszállásába. Addig, míg ideje van rá, a leghatározottabban elkellene szakadnia Franciaországtól és Angliához kellene csatlakoznia.

A „Mattino“ vezércikkében Scarfoglio azt írja, hogy Anglia szavai nem elegendők és inkább tettekre volna zükség, hogy a Ruhr-megszállás miatt egy új casus belli lehetőségére kiküszöböltesék. Scarfoglio reméli, hogy az angol válasz az olasz állásponttal szembeni előzékenység révén lehetővé fogja tenni, hogy Olaszország Anglia akcióját nyomatékosan támogassa.

Borzalmas vasúti katasztrófa Hamburg és München között

Negyvennégyen meghaltak, ötvenen megsebesültek

(Berlin, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délelőtt a hamburg—müncheni gyorevonat Kreiensen állomáson (Hannover) összeütközött egy ott veszteglő vonattal. Eddig harminc halottat és negyvenhárom sebesültet huztak ki a romok közül. Az áldozatok végleges számát még nem lehet tudni, a mentés folyamatban van. A sebesültek közül tizenötnek az állapota nagyon súlyos.

Berlin, augusztus 1. A hamburg—müncheni vonat, amely a délelőtti órákban hagyta el a hamburgi állomást, a kreizenseni állomáson belefutott egy ott veszteglő vonatba. Az összeütközés olyan nagy erővel történt, hogy a befutó vonatnak mozdonya és három kocsija a

szó legszorosabb értelmében szilánkokra zúzódt. A vonat utasai közül eddig huszonkilenc halottat számláltak meg. A sebesültek számát még eddig nem lehetett megállapítani. A mentési munkálatok még folyamatban vannak és az áldozatok száma valószínűleg nőni fog. Egy délutáni jelentés szerint négy óráig a romok alól negyvennégy halottat emeltek ki. A romok eltakarítása folyamatban van, a forgalom München irányában átszállással történik. A sebesülteket, akiknek száma elérte az ötvenet, a kreizenseni kórházban helyezték el. A vizsgálat azonnal megindult, melynek eredménye mindeideig nem ismeretes.

ZSIDÓ KÖZÉLET

A mi diákjaink

A Tarbut diákok városjárása

Három éves nehéz küzdelem után, amely Erdélyben a Tarbut körül folyt, végre eljutottunk egy kulmináló ponthoz. E ponton a Tarbut diák áll, mint valami őrszem és büszkén veszi tudomásul, hogy őt szeretik. És azok szeretik, akik azelőtt vagy nem vettek tudomást róla, vagy megfogadták. Három év kellett hozzá, hogy beláthassa a Tarbut diák, hogy ő nem lehet hitközségi, vagy más fajta politizálás középpontja. Ő csak a kultura magbaszedője és továbbadoja. S még egy: az általalakulásban levő zsidóság igazi és tartós alapköve.

A Tarbut diák csendben dolgozott, mint a munkás hangya. Készült kitaró energiával és néhez viszonyok között. Felvertette magát olyan ismeretekkel, amelyről mondjuk ki, senki nem hitte, hogy lehetséges elsajátítani és teremteni három év alatt olyan multat az iskolájának, amelyre ma nemcsak mi nevelők, de a zsidóság büszke és nagyon sok zsidó van már, aki a Tarbut szót igazán tisztelettel ejti ki.

Igy érthető az a példátlan fogadtatás, amelyben négy helyen való kirándulásunk alkalmával sziden a Tarbut-diákok fogadták Torda és Bánffy-hunyad igen vallásos helyek. Bánffy-hunyad különösen. Nem hittük, hogy bármiként is vonatkozásba kerülhetünk a zsidó rétegekkel. Diákjaink impozáns megjelenése mégis belemarkolt a szivekbe. Sajtis asszonyok ultek ki az ablakokba, szakállas zsidó bácsik álltak ki az utcákra megszémlélni diákjaink bevonulását. Üzleti elfoglaltságuk nem volt olyan sürgös nekik, mint a diákjaink megismerlése. Én láttam elrejtett könnyeket, melyek vallásos bácsik szemében csillogtak. Siettek eltakarni, mert nekik még örömkönyveket is tilos hujlajtani. A bigottság tiltja.

Megnyitak hát a zsidó szívek mindenfelé.

Gyönyörűség volt láni Marosvásárhelyen, mint földult szombaton a zsidóság templomba, hallgatni a Tarbut diákok istentiszteletét, amelyet páratlan pontossággal végzett a oborus. Hosszu napon sem volt még annyira ember ember hátán ebben a templomban, mint ezen a napon. A héber derosera több oldalról az volt a megjegyzés, hogy fásasztotta, bár nagyon érdekelte a közönséget. Fásasztotta, mert a szefárd kiejtésű lendületes beszédét áskennázra kellett átültetni. Mégis!.. A másnapi színházban tartott matinére öreg zsidó bácsik kértek tőlem beeresztést és amikor azt mondtam, hogy a héber számoknál itt is szefárd lesz a kiejtés, azt válaszolták:

— Az ilyen zsidó gyerekek megérdemlik, hogy törjük a fejünket értük!..

A Tarbut diákok mind a négy helyen osztatlan szeretetben, részületek és Marosvásárhelyen meg Déván, Ujváron hitközségi vezetők adtak kifejezést annak a gondolatnak, hogy Tarbut diákok ottléte alatt nincs hitközségi politika, nincs orthodox, neolog, status-quo, de van zsidó és diákjaink szeretetében mindenki az. Veszekedések és civodások voltak amiatt, hogy egyik-másikhoz miért nem került Tarbut diák ellátásra. Ez volt, de ennek a visszája nem.

Istenem, csak abban is mennyi szeretet nyilvánult meg, hogy gyermekeink előadásait vallási telfogásra tekintet nélkül zsuffolásig telt termekben, fülledt hőségben nézte végig a közönség, ámulásból ámulásba esve afelett, amit nyújtani tudtak. Marosvásárhely, Bánffy-hunyad, Marosújvár, Déva mind egy-egy diadalut, mind egy-egy feledhetetlen nyom a lelkünkben a ránk áradó szeretet miatt, mind egy-egy feledhetetlen emlék az ottani zsidók lelkében, hogy ők olyannyira szeretni tudtak bennünket.

Az oroszlanérdem ebből mindenesetre azokat az önzetleneket illeti, akik számunkra lehetővé tették városuk közönsége előtt való ilyenén kellemes bemutatkozást. A bánffy-hunyadi nőegylet elnöknője Baruchné öngagsága és Szenes ur; a marosvásár-

helyi hitközség elnöke; a marosújvári Jakab József és László urak; a dévai hitközség elnöke Blum Zsigmond ur, a nőegylet vezetősége Blum Zsigmondné öngagsága és Mahler Ignácné tanácsosné öngagsága, az ifjusági kultüreget elnöke Dr. Laufer Andor valamint az Achduth vezetősége: Schächter László és Neumann urak vegyék őszinte tiszteletünket és nagyrabecsülésünket önzetlen fáradságukért, azért az ölelő karokért, melyet tisztelettel felénk nyújtottak. Kérjük őket, tolmácsolják iskolánk és ottlévő növendékeink nevében megbecsülésünket mindazoknak, akik önzetlen munkájukban, a mi szeretettel teljes fogadtatásunban segítő társaik voltak. Mi pedig a jövőben is mindenkor igyekszünk részesei a szeretetükre!..

Dr. Kohányi Menyhért

— Öt bolgár kormány végzetes sorsa. Szófiából jelentik: Az itteni „Radical“ című lap érdekesen mutatja ki, milyen kegyetlen sors érte 1911 óta a bolgár kormányokat. Eszerint a Gesoff—Daneff-kabinet tizenegy tagja közül kettőt megöltek, kettő száműzetésbe ment, tíz fogságban van. A Radoszlovov-kormány tizenöt minisztere közül egyet megöltek, tíz fogságban van és csak kettő van szabadon. A Malinoff-kormány tíz tagja közül egyet megöltek, kettő száműzetésbe ment, hét fogságban ül. A Malinoff—Teodoroff-kabinet tizenkét tagja közül ötven vannak szabadon, a többiek emigráltak, vagy fogságban ülnek. Végül a Sztambulnszky-kormány tizenhét minisztere közül kettőt megöltek, kettő száműzetésbe ment, tizenhét fogságban vannak.

Nagy occasio!

Harisnyák, koztyúk, kötött kabátok eredeti gyári áron árusítatnak a

SPORT

kötött-szővött druházban, Cluj Cal. Reg. Ferdinand 16. Állami hivatalnoknak külön engedmény

Leszállított árak

Ocassió árak!

Heller, Weisz & Molnár cégnél Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 6. sz.

Schroll siffonok 37 L-től Mintás batisztok 45 L-től

ruhavásznak, grenadinok, epongek előrehatadott idény miatt mélyen leszállított árbant

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő dr.

— A népliga delegátusai Erdélyben. Brassóból jelentik: Tegnap Colhan Erik vezetésével a népliga három tagja Brassóba érkezett. A delegációt utjukban Jonescu, a királyi udvartartás egyik tagja és Pteancu tankerületi főigazgató kaulozták. A delegációnak megbízása van megvizsgálni, hogy eleget tettek-e a kisebbségekkel való bánásmódra előírt békeszerződési pontoknak. A népszövetségi megbízottak holnap Kolozsvárra érkeznek.

— Nagyvárad főmérnökének rágalma-zási pere. Nagyváradról jelentik: Kőszeghy József városi főmérnököt legutóbb többen megtámadták azért, mert állítólag a Kispiac áthelyezésénél nem járt el eléggé körültekintően. A főmérnök most rágalmazási pert indított támadói ellen.

— A kormány és a fascizmus. Bukarestből jelentik: Az „Aurora” írja: Végre rájött a kormány arra, hogy Romániában fascista szervezetek vannak és hogy ezeket a szervezeteket maga a kormány tartja fenn. Természetes ez a felfedezés, amely a legutóbbi minisztertanács szennazációja volt, nem zajlott le minden botrány nélkül. Egyik miniszter, akit három minisztertársa felszólított arra, hogy lépjen be a fascista táborba, jelentést tett az ügyről Brătianu Jonelnek. A minisztertanács így hangos botrány jegyében zajlott le. Brătianu Jonel megfenyegette a három fascista minisztert, akik közül az egyik azzal védekezett, hogy tévútra vezették. Egyik miniszter viszont kijelentette, hogy ő hiva a fascizmusnak. Ez a kijelentés annál súlyosabb, mert az említett miniszter olyan tárcát tölt be, hogy egy esetleges fascista zavargás esetén könnyen átjuthatja a hatalmat a fascisták részére. Lapunk holnapi számában pontos adatokat fogunk közölni. Eddig szól az „Aurora” híre, amely ha igaz, igen megdöbbentő jelentőségű. Mi a hírt egyelőre fentartással közöljük.

A nagyvárad—aradi vonatok új menetrendje. Nagyváradról jelentik: A nagyvárad—aradi vonalon augusztus elsejétől kezdve a következő új menetrend lépett életbe: Nagyváradról indul (vegyes) reggel 4 óra 40 perckor, (személy) délelőtt 10 óra 30 perckor, (gyors) délután 3 óra 34 perckor, (személy) este 6 óra 48 perckor. Visszafelé Aradról (személy) reggel 4 óra 13 perckor, (gyors) reggel 6 óra 35 perckor, (személy) délelőtt 10 óra 41 perckor, (vegyes) délután 5 óra 49 perckor. A vonatok tegnap már az új menetrend szerint indultak.

A Baróti Szeszínomító Részvénytársaság közgyűlése elhatározta, hogy 1921—22-re 40 korona osztalékot fizet és alaptőkéjét fölemeli. A tartalékból a részvények névértékét 200 koronára emelve, három részvényre két újat ad, darabonként 1290 koronáért és az így előállított egész részvénytársaság minden három darabjára egyet ingyen ajánl fél részvényeseknek. Elővételt a Magyar-Olasz Banknál gyakorolható.

— Nem igazolódtak a vesztegetési vádak a magyar képviselők ellen. Budapestről jelentik: A magyar képviselők egyrésze ellen elhangzott vesztegetési vádak igazolására kiküldött bizottság nem tudta megállapítani, hogy a képviselők elfogadtak-e ingyen részvényeket és így az ellenük emelt vádakkal szemben igazolta őket.

— Lakásrekvirálási riadalom Désen. Néhány nap óta a Besztercéről áthelyezett misszióiroda tagjai rendőri segítséggel bejárják a várost és lakásokat írnak össze. Tekintettel arra, hogy a rekvirálások törvényileg be vannak szüntetve, a lakosság a büntetőbíróshoz fog fordulni, ha jogtalan rekvirálások fognak történni.

— Bethlen ellenzi az indexrendszert. Budapestről jelentik: A szakszervezeti tanács memorandumára, amelyben azt kérte, hogy a jövőben havonként állapítsák meg a munkások fizetését, Bethlen azt válaszolta, hogy ezzel a rendszerrel szemben aggályai vannak. A szakszervezeti tanács nem vette tudomásul a miniszterelnök választát, mindazonáltal megígérte, igyekezni fog megnyugtanni a munkásságot.

— A „Wiener Morgenzeitung” kongresszusi számai. A „Wiener Morgenzeitung” az ausztriai cionisták bátor és nívós napilapja a karlsbadi világkongresszus alkalmából annak hivatalos jegyzőkönyvei alapján külön kongresszusi lapot ad ki, amelyre már most felhívjuk olvasóink figyelmét. Előjegyzéseket ezekre a kongresszusi számokra elfogad az „Uj Kelet” kiadóhivatala.

— Meghalt Bismarck koporsójánál. Hamburgból jelentik: Bismarck négyévszázados jubileumán Reuss hamburgi lelkész, amikor ünnepi beszédnek elmondására a koporsóhoz közeledett, hirtelen összeesett és meghalt. Az ünnepséget félbeszakították.

— Valutarazzia Budapesten. Budapestről jelentik: A rendőrség tegnap egy kávémerésben razzitát tartott és az ott tartózkodó férfiaktól és nőktől négyszázmillió korona értékű dollárt, szokolt, lejt és dinárt kobozott el. Valamennyitüket, igazoltatás végett, a rendőrségre kísérték.

— Tűz egy ravatalos szobában. Nagyváradról jelentik: Tegnap délután megrendítő eset történt a Bányasor 27. számú házban, ahol az egyik szobában egy halott volt felravalozva. A szoba ablaka nyitva volt, amikor hirtelen erős forgésszal keletkezett, amelytől a ravatalos gyertyák lángja belekapott a koszorukba és a gyulékony szemfedélbe. A szobában a halott mellett senki nem tartózkodott és a tűzet már csak akkor vették észre, amidőn az egész szoba lángborult. Értésítették a tűzoltóságot, amely megfeszített munkával, néhány óra alatt lokalizálta a tüzet és így a ház többi részét a pusztulástól megmentette. A holttest teljesen összeégett.

— Házasság. Bojum Herminkét Targu-Mures eljegyezte Mandula Jenő Gyergyószárhegy. Minden külön értesítés helyett.

— Árverezik III. Napoleon feleségének ruháit. Londomból jelentik: A napokban megkezdtek III. Napoleon feleségének, Eugénia császárné ruháinak árverezését. Eugénia császárné korának legzebb asszonya volt. Az árverés iránt óriási érdeklődés mutatkozik.

— Az ember a salamandertől származik. A londoni sebészkongresszuson dr. Crille amerikai tudós új fejlődés és származás elméletet fejtett ki. E szerint fizikális és elektrokémiai vizsgálatok alapján megállapította, hogy az ember alacsonyabb tengeri állatoktól, valószínűleg a salamanderektől származik. Közlebbi vizsgálatok során az is valószínű, hogy az ember közvetlenül a tengeri kigyótól származik. Mindenesetre ennek az elméletnek is ép anyja alapja lehet, mint a salamander-származásról szólónak.

Zsidó kézművesek rendszeres nevelése. Munkácsból jelentik: Ruszinszko zsidó lakossága körében nagyarányú mozgalom indult olyan célból, hogy produktív ipari munkára szoktassák és neveljék a zsidó fiatalokat. Ruszinszkóban ugyanis nagy tömegében élnek a fizikai munkát végző erdő- és földműves zsidó munkások, de talán sehol sincs olyan munkanélküliség, mint éppen a ruszinszko zsidók között. Emiatt a zsidó koldusok száma is rendkívül elszaporodott azon a vidéken. Az új akció a már korábban megindult hadiárva elhelyezés ügyével kapcsolatos. Eddig több mint félezer árva helyezték el a mozgalom vezetői, akik a gyermekek teljes ellátásáról is gondoskodnak. Ugyan e cél szolgálatában a minap nagyobb géplakatos műhelyt is állítottak fel, továbbá Munkácsra egy gépjármű autogarázst, ahol huszonegy ifjút tanítanak különféle mesterségekre. A zsidó műhelyegyesület sikerrel működik és egy varróműhelyt is tart fenn, ahol árva leányokat kézmunkára és a varrás mesterségére tanítják. A szociális célú mozgalom vezetői remélik, hogy néhány év alatt sikerülni fog a ruszinszko zsidóságnál túltengő kereskedelmi tevékenységet az ipari térre irányítani, de megoldják a koldulás kérdését is és az ottani zsidóság széles rétegeit produktív munkára bírják.

— Gyermekgyilkos nagyanya. Sz. Erzsébet 19 éves leány július 19-én a kolozsvári szülészeti klinikán gyermeknek adott életet. A fiatal anya újszülött gyermekét a Csermalom-utca 35. szám alatt lakó Müllerné gondozására bízta. Tegnapelőtt a gyermek nagyanyja felkereste a gyermeket és tejet vitt neki. A gyermek meg-

itta a tejet, utána rosszul lett, vért hányt úgy, hogy Müllerné beszállította a gyermekklinikára, ahol két napi szenvedés után meghalt. A bevezetett nyomozás megállapította, hogy a nagyanya megmérgezte a gyermeket, mert így akart megszabadulni leánya szegénységétől. A rendőrség elrendelte Sz. Jánosné és leánya le tartóztatását, de mindketten eltűntek a város területéről.

— Halálozás. Gottlieb Mór hátszegi kereskedő folyó hó elsején délután két óraker rövid szenvedés után meghalt.

— Gyermek a tengeren. A tengeri utazás napról-napra vesztit fáradságos mivoltából és minden tekintetben kényelmesebbé válik. A modern gőzhajókon minden lehető követnek, hogy a tengeri utat kényelmessé és élvezetessé tegyék. És ez nemcsak a felnőttekre, a gyermekekre is vonatkozik. Eddig a szülőknek nagyon sokszor gondot és fejtörést okozott, hogy mit csináljanak a gyermekekkel. Ha magukkal vitték őket a nagy utra, folyton szem előtt kellett tartani őket és ez bizony sokat elvont abból a kényelemből és élvezetből, amelyet egyébként a tengeri ut nyújtott volna a szülőknek. Manapság ez már nincs így, mert a hajókon különös gondot fordítanak a gyermekekre és így a szülők bátran vihetik magukkal az apróságokat. Az amerikai újságok legújabbban foglalkoztak ezzel a kérdéssel és ezek során azt olvassuk, hogy egyes hajókon egyre növekszik a szülőkkel együtt utazó gyermekek száma. A hajók férfi és női személyzete — külön utasítás alapján — a legnagyobb gondot fordítja az utazó gyermekekre. Az „America” hajón például külön játéktérmet áll az apróságok rendelkezésére. Még táncmulatságokat is rendeznek nekik, a hajó zenekarának közreműködésével. A „President Harding”-on külön éttermet rendeztek be a gyermekek számára.

— Ügyvédi hír. Dr. Harnik Mór ügyvédi vizsgáját sikeresen letéve, irodáját St. Clemenceau (volt Postakert-utca) 4. szám alatt megnyitotta.

— Augusztusban 518 vagon fát kell leszállítani. Az Erdélyrészi Faegyesület a napokban állította össze a Bukarest és CFR-nek kötelezett famennyiség leszállításában résztvevő cégek névsorát. Az összeállítás szerint az egyes cégek faleadása a következő: Bukarestnek: Forestiera Békéti-uradalom 15, Biharszilágyi Rt. Csucsá 30, Blau Dezső és Társai Szilágy-eseh 4, Bognár és Szántó Molomszeg 15, Calait Rt. Gólgó 5, Delany Pál Zsibó 5, Blejer Ignác 5, Gál Samu 5, Goldglanz Testvérek Zilah 15, Gyarmati Lajos Erdőhát 15, Intr For. Rom. S. A. Poieni 50, Kosa és Benkó Csucsá 5, Cronos Rt. Bánffyhungad 15, Cronos Rt. Rostoc 30, Mendel Bernát Csucsá 10, Tischler Mór 10, Szamosvölgyi Fajpar 10, összesen 233 vagon. CFR-nek: Forestiera Békéti-uradalom 500, Bognár és Szántó Molomszeg 300, Calait Rt. Gólgó 100, Delemon Rt. Zsibó 1000, Ekkert Béni Nagysomkut 100, Erdélyi Kereskedelmi Rt. Zsibó 100, Gál Samu Zilah 100, Gyarmati Lajos Erdőhát 500, Hendlér Izsák Aranymező 500, Forestiera Poeni 800, Jakab Testvérek Oroszmező 500, Kelen és Fried Berettyószéplak 100, Kemény Alsószopor 100, Cronos Rostoc 300, Mendel Bernát Csucsá 200, Pap Fülöp Abrudbánya 100, Smilovics Mendel Nagysomkut 100, Tischler Mór Csucsá 300, Wolfner S. Erdőhát 200, Wulcer Oszkár Csucsá 200, Weisz Mór Zsibó 200, Sárosvölgyi Rt. Kolozsvár 500, Biharszilágyi Rt. Csucsá 500 köbmétert, tehát összesen 5700 köbmétert, ami 285 vagonnak felel meg. Ezek szerint augusztusban 518 vagon fát kell leszállítani.

* Csak pár napig vendégszerepel Jaulus Morini világhírű szalon- és groteszkkomikus szociális magyar és német műsorral a Központi Télikert Bar fényes, megnyitó műsorában. Belépődíj nincs. Kezdeté fél tíz óraker. Rendes étterm.

* „Olla” gummi használata feltétlen biztonságos utujt.

Hogya

(Kolozsvár, sítőjtől.) Az Uj az egyes kereskedettett súlyos adó az adókövetőbizottalán nem veszi f alap nélkül önké adókövetéseket a fogadják el és ed felebezték az adó a kolozsvári adózó beoszt adtak be, gyon sok esetben emelést határozott Munkatársai kolozsvári pénzügy sottság egyik tagi csalatosan a követ

— Az adó hető legliberálisab ket és ahol jogos litás kérése, ott gyon megnehezíti az érdekelt felek nélkül jönnek és nyában nem adha

A Sfatul gyűlése. A Sfat gyűlése a jövő ke vezetőség részérő kulására.

Tenyészáll vármegye állatte másodikán, a bras kiállítás és tenyé Brassó, Fogaras, Prahova, Muscel- állatai hajthatók kiállításra felhajto bizonyítvánnyal k résztvevő állat pedig azt, hogy l ban van.

A vendégl lése a maximála déglősök és kávé értekezletet tartot karastebe küldendő szas tanácskozás t közökpen jelölték bérloje, Decei Lá mann Marton Ne a vendéglősök és kára Kolozsvárról. A Nagyváradról. A a mézárosok és sége. A deputáció és Marzescu kő Leantei, az orszá lonben a maximál kamara vasárnap rül. Itt emlitjuk a kóser éttermek itt az anyagbesze rül a többi étter

Az első fé közlése szerint ez a következő volt felében 17630 to 240 (21324), árpa (67696), tengeri (2187), korpa 11 petróleum 93857 ásványolaj 9319 (marha 54.124 da

Mi van az val. Ismeretes a amely az idegen rendeli el a jóvát megütközést kelte földi exportcégek áru küldését Ro állam, mint idege

KÖZGAZDASÁG

Hogyan működik az adófelelbezési bizottság?

Eddig 600 adófelelbezhözést tárgyaltak le

(Kolozsvár, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet már részletesen ismertette az egyes kereskedőkre és iparosokra jogtalanul kivetett súlyos adókat. Megirtuk már azt is, hogy az adófelelbezési bizottság az üzleti könyveket egyáltalán nem veszi figyelembe, hanem minden realis alap nélkül önkényesen veti ki az adókat. Az adófelelbezéseket a kereskedők természetesen nem fogadják el és eddig szinte minden esetben megfelelbezték az adófelelbezéseket. Értesülésünk szerint a kolozsvári adózók eddig 600-nál több adófelelbezhözést adtak be, azonban a második fórum nagyon sok esetben az adószállítási helyett adófelelbezhözést határozott el.

Munkatársunk felkereste Tosa Gyulát volt kolozsvári pénzügyigazgatót, az adófelelbezési bizottság egyik tagját, aki az adófelelbezhözéssel kapcsolatosan a következőket mondotta:

— Az adófelelbezési bizottság eddig a lehető legliberálisabb módon kezelte a felelbezéseket és ahol jogos és igazságos volt az adószállítási kérése, ott mindig kedvezően határozott. Nagyon megnehezíti a bizottság működését az, hogy az érdekelt felek a tárgyalásra minden okmány nélkül jönnek és így a bizottság bizonyíték hiányában nem adhat hitelt a felelbező kereskedők-

nek. Esért nagyon ajánlom azoknak az érdekelteknek, akik adófelelbezési ügye a jövőben kerül eldöntésre, hogy a tárgyalásra hozzák magukkal a szükséges okmányokat, úgy a háztulajdonosok a telekkönyvi kivonatukat, azonkívül a ház, vagy telek összes adósságait bizonyító iratot. Ha banknak tartoznak, akkor az utolsó részletfizetésről szóló nyugtát. Ellenkező esetben a bizottság semmiféle védőkezést nem fogadhat el.

A kereskedők pedig az adófelelbezésük tárgyalására hozzák magukkal vagy az eredeti üzleti könyveiket, vagy ezeknek a közjegyzővel hitelesített másolatát. Azonkívül szükséges még az évi mérleg két példányban és ha az üzletük bérelve van, akkor a szerződés eredetijét.

Arra vonatkozólag, hogy az adófelelbezési bizottság tagjai ne lehessenek tagjai az adófelelbezési bizottságnak is, az intézkedések már megtörténtek. Az adófelelbezési bizottság tagjai a következők:

Elnök: Alex. Sonco táblai tanácsos. Tagok: Gheorghessu a kincstár képviselője, Cristescu a földművelésügyi miniszter tanácsos, föld és házbirtokos és Flora Gyula kereskedő, az iparkamara delegáltja, vesznek részt a bizottságban.

A Sfatul hidalmási fiókjának alakuló gyűlése. A Sfatul hidalmási fiókjának alakuló gyűlése a jövő hét csütörtökén lesz. A kolozsvári vezetőség részéről többen mennek ki a megalkulásra.

Tenyészállatkiállítás Brassóban. Brassó vármegye állattenyésztési bizottsága szeptember másodikán, a brassói állatvásártéren tenyészállatkiállítást és tenyészállatvásárt rendez. A kiállításra Brassó, Fogaras-, Háromszék-, Csik-, Nagykovács-, Prahova-, Muscel-, Dambovitavármegyék tenyészállatai hajthatók fel. Az érdekesnek ígérkező állatkiállításra felhajtott állatok tulajdonosainak közösi bizonyítvánnyal kell igazolniuk, hogy a kiállításon résztvevő állat saját tenyésztéséből ered, vagy pedig azt, hogy legalább hat hónap óta tulajdonában van.

A vendéglősök és kávéosok újabb gyűlése a maximális ellen. Tegnap éjjel a vendéglősök és kávéosok a Newyork kávéházban újabb értekezletet tartottak, amelyen összeállították a Bukarestbe küldendő deputációnak a névsorát. Hosszas tanácskozás után a bizottság tagjait a következőképpen jelölték ki: Mehelán Péter, a Kioszk bérloje, Decei Lázár Auréli vasuti étterem, Friedmann Márton Newyork-kávéház és Turi Elemér, a vendéglősök és kávéosok ipartársulatának a titkára Kolozsvárról, Fendrich Zoltán, Welzer Lajos Nagyváradról. A deputációhoz csatlakozni fog még a mézárások és Brassóbeli a sörgyárosok küldöttje. A deputációt Sasu kereskedelem és iparügyi és Marzescu közmunkaügyi miniszterhez L. M. Leantei, az országos szövetség elnöke vezeti, különben a maximálisok kérdése a Sfatul és az iparkamara vasárnapi kongresszusán is napirendre kerül. Itt említjük meg, hogy az új maximális árak a kóser éttermekre nem vonatkoznak, mivelhogy itt az anyagbeszerzés és előállítás jóval többbe kerül a többi éttermeknél.

Az első félévi kivitel. A statisztikai hivatal közlése szerint az év első felében Románia kivitele a következő volt: buza 4345 tonna (1922. év első felében 17630 tonna), búzaliszt 6218 (3399), rozs, 240 (21324), árpa 396.771 (121.747), zab 139.399 (67.696), tengeri 138.903 (191.233) köles 1990 (2167), korpá 11533 (551), bab 17371 (28923), petróleum 93857 (108.780), benzín 74304 (65860), kőszén 9319 (303), fa 385.487 (87969), szarvasmarha 54.124 darab (131.368), só 22475 (19995).

Mi van az idegen vagyonok lefoglalásával. Ismeretes a román kormányának az a törvénye, amely az idegen ellenséges vagyonok lefoglalását rendeli el a jóvátétel céljaira. Ez a törvény nagy megdöbbentést keltett a külföldi államokban. A külföldi exportcégek számára beszűntették a bizományi áru küldését Romániába, mert féltek, hogy az állam, mint idegen vagyont lefoglalja. Különösen

a fűszer és gyarmatárú piacon volt érezhető ennek a törvénynek a káros hatása. Nagyon sok cikk 100 százalékkal is megdrágult. Ebben az ügyben az iparkamara felterjesztést tett a kereskedelmiügyi minisztériumhoz és rámutatott arra, hogy ez az új törvény milyen bizonytalanságot idézett elő a gazdasági életünkben. Ma érkezett le az iparkamarához július 27-iki dátummal 91878. számú miniszteri rendelet, mely értesíti az iparkamarát, hogy ez a törvény csak a háboru előtti és a háboru alatti külföldi tőkére vonatkozik. A békeszerződés után az országba jött külföldi tőkét ez a törvény nem érinti. A rendelet nagy megnyugvást kelt az érdekelt körökben.

Buzakivitel — bíkáért. A magyar állatállomány javítására érdekes export-engedélyezés történt most. A magyar földművelésügyi miniszter támogatásával buzaexportot nyitottak Svájc felé, a buza vételára azonban nem deviza lesz, hanem eredeti svájci tenyészbika kerül lerovásra, még pedig olyan alapon, hogy egy vagon buza után egy bikát adnak. A Magyar Mezőgazdák Szövetsége különböző vidékek gazdaközönségével állapodott meg a sajtóságos export-import folyamatos lebonyolítására.

A mai valutapiac

Párisban esett, Zürichben javult a lej. Óriási hossz a belföldi pénzpiacra. Szilárdult a magyar korona

(Kolozsvár, augusztus 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lej a tegnapi párisi utóézésén 850-ről 855-re javult. A javulás azonban ismét csak látványos, mert a francia frank Zürichben állandóan zuhan. A mai párisi előézésén és nyitáson tovább esett a lej, 850-nel jegyezték. A belföldi pénzpiacra a nyugati devizák állandóan emelkednek. A svájci frank 36.25-re, a tont sterling 926-ra javult. A kereslet a lej esése következtében fokozatosan emelkedik.

A lej a párisi esése ellenére Zürichben 282.50-ről 285-re emelkedett. A zürichi emelkedés azonban a belföldi pénzpiacra semmi hatással nem volt. A francia frank állandóan esik Zürichben. A mai zárlatnál 3242.50-nel jegyezték. Párisban a külföldi devizák árfolyama rohamosan emelkedik, ugyannyira, hogy a svájci frankot már 308-cal jegyezték.

A magyar korona Zürichben egészen váratlanul 2.75-ről 3-ra javult. A budapesti devizaközpont a szilárdulásnak megfelelőleg alacsonyabban jegyezte a devizák árfolyamát. Egy lejért 97—104 koronát fizet a tegnapi 100—107-es árfolyammal szemben.

Irányzat: A nyugati devizákban szilárdulás, francia frankban esés.

Augusztus 1-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt: 13000—14000 külf. magyar koronát, 17000—18000 belf. magyar koronát, 8.46—8.47 francia frankot, 2.74—2.75 svájci frankot,

0.49—0.49 1/2 dollárt,
1146—1148 olasz lírát,
51000—51100 német márkát,
35200—35400 osztrák koronát,
1664—1665 cseh koronát,
0.10.80—0.11 font sterlinget.

Valutapiac augusztus 1-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1172 1/2, London 915, Newyork 200, Róma 875, Zürich 3580, Prága 595, Bécs 28.50, Budapest 125, Berlin 210.

Bukarest. Valuták: Napoleon 725, márka 4.00, léva 170, török líra 115, font sterling 915, francia frank 1190, svájci frank 36.00, olasz líra 890, drachma 400, dinár 205, dollár 205.00, lengyel márka 12, osztrák korona 27, magyar korona 75, szokol 595.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 5.25—5, Newyork 559.50—559, London 2558—2556, Páris 3285—3242 1/2, Milano 2432 1/2—2435, Prága 1652.50—1645.00, Budapest 300—300, Belgrád 582 1/2—580, Bukarest 285—285, Varsó 25—25, Bécs 78.75—78.75, Bécs lebélyezett —.

Páris. Nyitás: London 7880, Newyork 1724, Berlin 15, Róma 7465, Prága —, Bukarest 850, Zürich 308.00, Bécs —, Varsó —.

Berlin. Zárlat: Róma 48000, London 5000000, Newyork 1100000, Páris 64000, Zürich 19500, Bécs —, Prága 33250, Budapest 4500, Amsterdam —, Brüsszel —.

A budapesti devizaközpont hivatalos árfolyamai: Napoleon 7489—7689, lej 97—104, tont sterling 86970—88970, márka 200—340, olasz líra 827—861, francia frank 1110—1144, szokol 562—582, svájci frank 3400—3500, oszt. korona 2680—2850, dinár 19700—20400, dollár 19025—19525, lengyel márka 850—990.

HA BUTORT, ZONGORÁT

akár venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse sajnálja az utat SZÉKELY ÉS RÉTI ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermelt meg a

Legolcsóbban fest, tisztít az

UNIO
gőzmosógymárka
Gluj, C. Reg. Ferd. 133

1868

SPORT

A Haggibbor uszóversenye. A Haggibbor vasárnapi uszóversenye szenzációsan ígérkezik. A beérkezett nevezések előre is azt sejtetik, hogy minden tekintetben komoly, izgalmas versenyben lesz részünk. A marosvásárhelyi MTK hat legjobb uszójával fogja magát képviseltetni, köztük Szentgrotthy tanítványa Schulmeister, kinek találkozása Pasztafival, (KAC) a verseny egyik nagy érdekessége lesz. A meghívási versenyekben az MTK, KAC, nagyváradi Törekvés, KKASE, Elite, Victoria legjobb versenyzői vesznek részt. Külön érdekessége lesz a versenynek a vízpoló mérkőzés, melyben egy kolozsvári kombinált csapat fog mérkőzni a vásárhelyi kombinált csapattal. A versenyzőket ezután is felkérjük, hogy start jegyeiket legkésőbb szombat délután 6 óráig vegyék át Sugár uszószakosztályi vezetőnél.

Alsóausztria—Felsőausztria 3:1.

Amateur (Wien)—Viktoria Ziskow 3:1. A kitűnő bécsi csapat győzelmes svéd turáról visszatérőben (10 mérkőzés, 9 győzelem, 1 eldöntetlen) Prágában pompás játék után legyőzte a kiváló cseh csapatot.

Uj hosszú úszó-csoda Ausztráliában. Ha hinni lehet a híreknek — mert a „messziről jött” híreket bizonyos tartózkodással tanácsos fogadnunk — Ausztráliában is van már egy csodaszó, aki a legnagyobb reménységekre jogosít. Az illető fenémén egy Andrew Charlton névű 15 éves fia, aki pompás eredményeket ért el idáig ausztráliai versenyeken. A fél angol mérföldes versenyben 11 p. 51.5 mp. alatt végzett. a 440 yardos uszában pedig 5 p. 22.4 mp. alatt lett az első. Az új

uszónagyság valóban nagy: 180 centiméter magas s okvetlen kimegy a párisi olimpiádra, ahol a hosszu távokon szándékszik indulni.

A német maratoni futás. Hatalmas tömeg vesz részt Németország maratoni futóbajnokságában, amennyiben a versenyre 125 nevezés érkezett, amelyből 62 berlini. Ilyen tömegből csak akad valaki, aki jó eredményt fog elérni. A versennyel egyidejűleg rendezik Berlin atlétikai bajnokságát, amely előjátéka lesz az augusztus 18-19-én lebonyolításra kerülő német nemzeti bajnokságoknak.

Magyarország győz Itália felett. Páviában (Olaszország) megtartott magyar-olasz uzsóverseny a magyarok szép győzelmét hozta. Az 50 méteres versenyt Eperjessy 28.2 mp-es idővel, 100 m melluszást Sipos 1 p. 17.4 mp., az 1500 m-t Eperjessy 22 p. 20 mp. alatt nyerte meg.

A németországi Makkabea-egyesületek versenyei. Az összes németországi Makkabea-szövetségbeli egyesületek nagy torna- és sportünnepségeket rendeznek. Augusztus 12-én a karlsbadi versenyeken résztvevő összes németországi zsidó sportegyesületek tornánépélyen mutatják be tudásukat. Ugyancsak e napon találkeznak Gronningben a legjobb németországi zsidó futók a hollandiai Bar-Kocaba versenyzőivel. Ez lesz az első alkalom, hogy a két ország zsidó versenyzői találkoznak. Augusztus 26-án Frankfurt am Mainban tornánépély lesz, melyen az összes németországi zsidó tornászok résztvesznek.

Zsidó boxoló nyerte a könnyűsúlyu boxoló-világbajnokságot. Newyorkban mérkőzött Baruch Leonhard (zsidó) könnyűsúlyu boxoló bajnok Lew Tandler (szintén zsidó) boxoló bajnokkal és 15 round után legyőzte szívós ellenfelét s ezzel a könnyűsúlyban boxoló bajnok lett.

Bíróvizsgák Kolozsváron. A bukaresti szövetség rendelkezése értelmében ujjonnan megalakult a kolozsvári vizsgáztató bizottság, mely különben a bíróbizottság megalakítását is végzi, tegnap tartotta meg az első bíróvizsgát. Tizenhat jelentkező közül a megejtett szóbeli és írásbeli vizsga után tizen kerülnek a ma megtartandó gyakorlati vizsgára. A Comitetul Regional elnöke helyett dr. Pop Livius, dr. Mitter Valér labdarugó-szakosztályi elnök, dr. Vatianu Sabin és Pop Joan delegált bíróból állott, míg a bukaresti központot dr. Tempea képviselte. A bizottság meghívására Kozov Rudolf és Adorján Ödön szövetségi bírók is résztvettek a vizsgáztatáson.

A Kolozsvár-Nagyvárad revánsmérkőzés a kolozsvári szövetség tervei szerint még e hó 19-én vagy 26-án kerülnek döntésre Kolozsváron.

GYAPJUIPAR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

TIMIȘOARA   TEMEȘVÁR

Ajánlja kiváló minőségű szövet, harisnya és mindennemű sport és gyapju kötszövött áruit

Első Erd. Zománcablágyár
SOLE JAKAB Brassó, Strada Ciocrac 2.

*Tisztít, frissít, felüdít,
Szeplőt tüntet, bőrt puhít
Az arcbőrt megfehéříti*

Kaiser - Borax
a valódi.

1498

Előírások

hitelesített űrmértékeket gyárt

GRÜNWARD JAKAB
bádógarudzeme, Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Viteazul (Széchenyi-t.) 13

Nősülendők figyelmébe

A lelegegánsabb férfikelen-
gyék, fehér és szines ingek,
alsónadrágok, férfiharisnyák
k a l a p o k
a legjutányosabban besze-
rezhetők részletfizetésre is:

Weisz Siegfried áruházában, Cluj
Calea Regels Ferdinand 6. szám alatt

**Rézműves, rézőntő
és gépjavitó műhely**
CLUJ, Széchenyi-tér 32.
KOROM J. 1465

Sósav   **E c e t s a v**   Kénsav

börgyártáshoz szükséges vegytermékek, Meister Lucius és Badische anilinek nagy tételben érkeztek

Kalmár Áruforgalmi R.-T.

fűszer-, festék- és gyarmatárkereskedés engros és detailosztályába Cluj, Str. R. Maria (Deák F.-u.) 42

1353

Engros   **Endetall**

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

Mindenféle poharak, demyonok, palackok,

lámpáruk bármely mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL
CLUJ,
Piata M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39, Telefon 954.

WIENER MORGENZEITUNG
WIEN, II., TABORSTRASSE 1-3.

naponta a díonista kongresszus alkalmával terjedelmes, összefüggő, jegyzőkönyvazará

kongresszus-újságot

ad ki. Az újság első száma augusztus hó 5-én jelenik meg

ünnepi tartalommal

a zsidóság vezéreinek cikkeivel, hozzászólásaival. A kongresszus-újságra előfizetést elfogad az "Uj Kelet" kiadóhivatala. Előfizetési ára az összes kiadásokra negyven lej

Legmodernebb kisautó, 1923 modell, négyfőlékes

Ego-Automobil

raktárra érkezett Emil Blaghoz, Cluj-Kolozsvár

אָרמאָן פֿאַר אַלע
אָרמאָן פֿאַר אַלע

Szalámi

és mindennemű felvágottak a legolcsóbb napi árban állandóan frissen kaphatók.

Lebovics szalámigyár
Cluj, Str. G. Baritiu (Malom-u.) 8. sz.
Árjegyzék és אָרמאָן פֿאַר אַלע kívánatra ingyen

10.000 zsák márványgolyó
érkezett 1358

Eisenstädter Fülöp és Tsa
cégnek Cluj, str. Regina Maria (Deák F.-u.) 13. Gummi labda, gyermekkocsi, nürnbergi és galanterie cikkek nagyban is állandóan kaphatók.

Grünwald üvegcsiszoló Tűkrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnék. **Oradea-Mare**
és tükörgyár Épületüvegezési vállalat — Ujrafoncsorozás — Finntűkrök Strada Gellozy 16. szám

Lusztli
cukorkakülör
Cluj,

Telefon
2-14

VADÁ

vizvezeték-, o-
tás berend
Universi
Müthe
(vo

Villamos vasal-
Tungsram-féle
szereleési anyag

Inógépe
és kellék-
ban, Javi
1870
Finkler

Hamburg

együt
United Ame
vez

Lazar

Timișoara
București
Csernovit

Olcsó bevásárlási
Feuerstein

MALOM
malmás

Gépszijak, olajok,
hevederek, serlege-
tek, Minimax-kes-
vezendő műszaki
szállit azonn

Technica
Börgyönyeim: Techr

Endetail

Mindenféle poharak, demyonok, palackok,

legelőnyösebben **AJOSNÁL**

Str. 88, Telefon 954.

R TUNG

ASSE 1-8.

alkalmával ter-
köznyvesztés

ajságot

augusztus hó 5-én

ommal

alkalmával ter-
köznyvesztés elfogad
Előfizetési ára az
nyven lej

modell, négyfős

obil

hoz, Cluj-Kolozsvár

áni

tak a legolcsóbb
ssen kaphatók:

lámiggár

(Malom-u.) 8. sz.
vánatra ingyen

árványgolyó

1358

öp és Tsa

Regina Maria
ummi labda,
gi és galanterie
ndóan kaphatók.

adea-Mare

Gerllozy 16. szám

Lusztig és Nussbächer
cukorkakülönlegességek állandó raktára
Cluj, C. Reg. Ferdinand 31

Telefon 2-14

Telefon 8-84

VADÁSZ & COMP.

vízvezeték-, csatornázás- és villamosvilági-
tás berendezési vállalat. Üzlet: Str.
Universitáti (v. Egyetem-u.) 2
Műhely: Str. Baba Novac
(v. Bethlen-utca)
11. szám alatt

Villamos vasalók, főzőedények, csillárok,
Tungsram-féle izzólámpák, mindennemű
szerelési anyagok állandó nagy raktára.

Irógépek

és kellékek állandóan nagy választék-
ban, javításokat legolcsóbban vállalok.
Cluj, P. Mihai Vitea-
zul (v. Széchenyi-tér)
40. sz. Telefon 493.

Finkler Antal

Hamburg-Amerika vonal

együttes szolgálat az
United American Lines Inc.-al
vezérigénysége

Lazar H. Lazarovitz

Timisoara: strada Mercy 2.
Bucuresti: Calea Grivitei 183.
Csernovitz: Rathausstrasse 9.

Olcsó bevásárlási forrás!!
Feuerstein J.
Textil, kötött és rövidáruháza
Cluj, str. Regina Maria 12. 1466

MALOM - GÉPEK
és
malmászati cikkek:

Gépszijak, olajok, tovitte, tömítő anyagok,
hevederek, serlegek, svájci selyemszítaszövetek,
Minimax-készülékek, minden néven ne-
vezendő műszaki és elektrotechnikai cikket
szállít azonnal kiváló minőségben

Technica R.-T. Tg.-Mures
Börgönyeim: Technica
Telefon 3-36

KEPES ELEK orvosi kötszerész Oradea-Mare

Női és férfi óvszerek nagy raktára
SAS-PASSAGE — SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK, MŰLÁBAK

Villamostelepek

építést garancia mellett vállalja:
Zsigmond János
elektrotechnikai vállalata és mérnöki irodája
Cluj-Kolozsvár, Str. Vlahufa (v. Bolyai-u.)

Ujjonnan berendezett modern nagy gépjavitó- és
tekereselműhely. Szakszerű javítások és átte-
keresések. Gyenge áramú és magas feszültségű
berendezések. — Hálózatok tervezése és építése

Irodaberendezések

Kopenetz gépjármű asztalosműhelyé-
ben olcsón szerezhetők be
Cluj, Honvéd-utca 92

**Épületüvegezés,
képkerepezés,**

kávéházi, vendéglői, háztartási
cikkek, demionok, táblaüveg,
lámpaárak és porcellánedények-
ből legolcsóbb beszerzési forrás

**Ausländer
Rudolfnál**

Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdi-
nand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz.
alatt, az Uránia palota mellett.
Engros! Endetail!

Telefon 81.

Ládagyár

Fióküzlet:
Egeres

Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett
és szétszedett részekben megrendelésre azonnal
készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1351
Sajovics és Lebovits fakeskedés
és ládagyár
Cluj, Strada Cernauti (v. Kajantói-ut) 1 szám

A kolozsvári CZELL-Sörgyár

gyártmányai

Hercules duplamalata, **tápsör** különlegesség

és a világos

Monostor sör

átolérhetetlen minőségük miatt
vezető márkának bizonyultak

Mindenütt kaphatók!

Mindenütt kaphatók!

Modern üvegesiszolda és tükörárugyár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD),
STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legszebb tükroket és butor-
üvegeket minden méretben és
mennyiségben! Kérjen árajánlatot

S. Eisenstädter
Cluj, Calea Victoriei 2
Szörmeáruház

Sportkabátok
és bundákban
nagy választék

Figyelem a pontos címre!

Kereskedelmi
és ipari
nyomatványokat:

- körleveleket
- cégekártyát
- levélpapírost
- számlát

legolcsóbb árban
felülmúlva ele-
gáns kivitelben
készít a Kadima-
nyomda Rt.

Kötött, szövött és norinbergi áruk nagy-keres-
kedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

1352

Schönberger, Spitz & Co.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Név-jegyeket,

születési, eljegyzési, esküvői kártyákat és mindenféle mulatsági meghívókat legszebb kivitelben készít a Kadima-nyomda Cluj

Butor! Legolcsóbb bevásárlási forrás. Klein Izsák, Unió-u. 21. 1581

Gép-és gyorsírónt felveszünk

Cím a kiadóban

Kóser házikoszt kapható uri családnál. Calea Victoriei 81. 5952

Bőr-kereskedőségét felvételik

első segédnek, aki elsőrangú detaillista. Hirsch Adolf Cluj. (Szombaton zárva.) 5971

Szeszgyári berendezés, gőzkazán, bádokkémény, Worthington szivattyúk, batágu gőzelosztó, új szeszmerőgép, 25 q réztárgyak (csövek) eladó. Esetleg részletenkint. Rotschild Vilmos Alsóvádkó. Szilágy. 5968

Gyógy-növényeket

kőrishogarat és anyarozsot vásárol a „HERBA” vállalat, Cluj, Strada N. Iorga 2. 1562

Uj rövidáru üzlet!

Uj rövidáru üzlet!

Husz év óta fennálló miderkészítő üzletet rövid- és divatáruval kibővíttem 1543

Rosenzweig E. párisi melfűző műterme Cluj, str. Reg. Maria 6

Csecsemők, kisgyermkek ideális ápolószere a

Höfer-féle gyermek hintőpor és Höfer-féle gyermek krém!

Bőr!

Olcsó bevásárlási forrás. Állandó nagy raktár blankbőrökben, brüstblatt, ugymint barkás- és sima tehénbőrök, natur tehénbőrök, sima pitlingek, boxcali bel- és külföldi gyártmányokban, valamint az összes más anyagok nagyon olcsó árban kapható Klein Gerson utóda, Eibenschütz & Grün bőrkereskedésében, Timisoara, Cetate, Str. Eminescu (Zapolyag.) 4.

Bőr

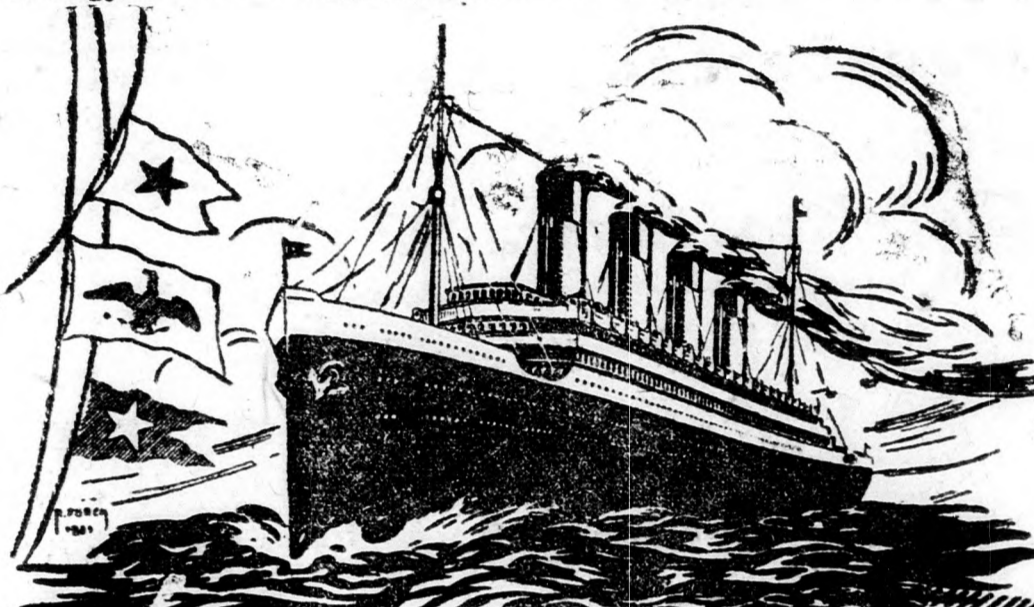
Kadima Nyomda és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, str. Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.

Mentőszekrények első segélynyújtásra

erdővállalatok, fatüzemek, gyárak, cséplőgépek, malmok és mülhelyek részére 20 munkáson felüli üzemeknél, keményfa ládákból, hordozható, vöröskereszttel és zárral ellátva, teljesen felszerelve 1000.— lejért franco-franco. Husz munkáson aluli üzemeknél bádogdobozban, vöröskereszttel és lakattal ellátva 400.— lejért franco-franco kapható: BANATUL LABORATORIUM Lugoj (Bánát)

Aggag és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontzsírt, műtrágyát, szappant, kocsikenőcsőt, gőz- és vízvezetékcsatlakozást, nyers és olvasztott fagygyut

KÖZVETLEN ÚTVONALAK BUKAREST - TEMEVAR - NAGYVARAD és HALMITOL.

Hamburg Amerika- Bréma Kanada- Antwerpen Argentina- Cherbourg Braziliába

A VILÁG LEHIRESEBB GÖZHAJÓIN

HETENKINT 3 SZORI HAJÓINDULÁSSAL AMERIKA-ÉS KANADÁBA

GYORS, KÉNYELMES ÉS BIZTOS. A 2 ÉS 3 OSZTÁLY BERENDEZÉSE 2-4 VAGY 6 SZEMÉLYES, KÜLÖN KABINJAIVAL FELÜLMULHATLAN. ELSŐRENDŰ NEMET KONYHA ÉS KISZOLGÁLÁS.

PROSPECTUST ÉS HAJÓMENETRENDÉT INGYEN ÉS BERMENTVE KÜLD

N. BRÜCK & CO.

BUKAREST / TRADA / ARINDAR N° 12 TIMIŞOARA - JOSEF / TADT / TR. LE BANATIANU / HERRENGAZ / E 1163

ROMANIA LEGNAGYOBB HAJÓUGYVÉRSÉGE DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁS ÚTVELÉL ÉS VIZUMÜGYEKBE. LEVELEZÉS MINDEN NYELVEN - IRJATOK AZONNAL!

שׁוֹרֵת שׁוֹרֵת

כולל כל הלכות שחיטה ומריפות הריאה מסודרים עם שאלות ותשובות להקל עול הלומדים מחדש והחוזרים על לימודם. הריעה להשיגו ישלה אלי 20 לעי ויקבלו המשי (פראנקא).

Stern Adolf főrabbi Orágtle (Szászváros)

Zsidó könyvsorozatok!

Tíz kötet 200 lej

Az „Uj Kelet” könyvsztálya portómentesen küldi a pénz előzetes beküldése mellett a következő tíz zsidó szépirodalmi művet:

- S. Alejchem: Leégett nemesek, bolti ára .. 20.—
- S. Alejchem: A 13. Robinsohn, bolti ára .. 20.—
- Agnon: Es a meggörbödött kiegyenesedik .. 40.—
- Biró Lajos: Bazini zsidók .. 30.—
- Bia Goriotti: József és testvérei .. 25.—
- Kabbalisták és csodatevők .. 24.—
- M. Nordau: Doktor Kohn .. 25.—
- M. Nordau: Mesék .. 22.—
- M. Nordau: Az asszimiláció tragédiája .. 15.—
- Ujvári Péter: A bosszúálló Isten .. 45.—

Hatvanhat lej és a portó és csomagolás költségeit takarítja meg, ha e tíz gyönyörű zsidó művet megrendeli.

Az „Uj Kelet” könyvsztálya, Cluj

Grand Circus Zoologic

Csütörtökön Kolozsváron a Széchenyi-téren

Nagy megnyitó diszelóadás csütörtökön, augusztus 2. este fél 8 órakor

Bővebbet a napi falragaszok!

Tel. interurban 219 Első Sürge. Juvaere, Cluj

Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj

Calea Regele Ferdinand 19. szám

Ékszerárugyártás és nagykereskedés

Fogászati arany és forrasztó Arany-, ezüst- és platinabeváltás Kienzle és Schwarzwaldi órák képvisellete és gyári lerakata

Csak viszontelárusítóknak!

99 százalékos angol ón,

10-80% kompozíció, eredeti huta lágyólom, 0,5-2 mm-es vörös és sárgarézelemes, 99% rézgálic raktárról kapható!

Stössel & Comp.-nál, Cluj

Calea Victoriei 20. Telefonszám 157

Távíratí cím: Stösselcomp

Ugyanitt igen olcsó árban kapható 42 darab szénsavtartány

SZERKESZTŐSÉG

HIVATAL ES Cluj, Kolozsvár L. Pop (Brassa

Telefon: Szer és kiadóhivatal Zs. N. Sz.

A kéziratok ki szerkesztőségben zsendők. Kézirat adunk vi

Cluj-Kolozsv

Itt volta

már utaznak i ban sok tan várost, a sz a klinikákat, látogattak. Ső a Kioszkban meghívták a mint ahogyan pökök, akik nagytekintetű mert a kisebb ami azonban az étlapon ne végetvetettek lyamán is vol variassági, mi

Szóval i döttei, akikről kérdést jöttek győződve, ho eleget is tette dott arról, ho vezérigazgató nek ismerője. gödtek pretek torok, akik v bő információ

Hogy a letagadták öke ték vagy ak némi erőszak sággal jutotta fontos. Mert nyugodtan, ne az összes sére összes memo volna a hűtük tényleg olyan ségek ügyét s illuzió, ez az nem siker, m nek. Súlyos hinni, hogy a nak bármilyen És felesl a kormány P kisebbségeket. Így volt ez m nem lehet me nem lehet me dék is, lehet a nyos és embe kirándulás, er pedig abból a ságok már ele be az országo kisebbségek k a román ál látja őket.

Mi nem kisebbségek bizottság elé, se botránkozu embereket osz a maga szemp És végül min se vesszük ro spanyol, nor elégszik egy tes benyomás mert egy pill komolyra me vannak felszá liga az, amely